

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ГЛУХІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

На правах рукопису
Кафедра технологічної
і професійної освіти

**МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ У
ПРОЦЕСІ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЄКТУ «СУКНЯ, ОЗДОБЛЕНА
ВИШИВКОЮ»**

Спеціальність: 014Середня освіта

Предметна спеціальність: 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та
технології)

Виконав:

Аббасова Аліна Ельдарівна,
магістрантка 62аМ-Т групи,
факультету технологічної і
професійної освіти

Науковий керівник:

д-р пед. наук, професор,
чл.-кор. НАПН України
Курок Віра Панасівна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ	8
1.1 Поняття творчих здібностей та їх значення в навчанні.....	8
1.2 Основні методи і підходи до розвитку творчості в освіті.....	12
1.3 Теоретичні основи вишивання.....	17
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТУ «СУКНЯ, ОЗДОБЛЕНА ВИШИВКОЮ».....	31
2.1 Планування вивчення обов'язково-вибіркового навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».....	31
2.2 Творчий проєкт « Сукня, оздоблена вишивка»	33
2.3. Проведення емпіричного дослідження та аналіз отриманих даних	66
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	78

ВСТУП

Актуальність. У сучасному світі, де технології стрімко розвиваються, а інформаційний простір наповнений новими знаннями та ідеями, розвиток творчих здібностей молоді стає одним з ключових завдань освітніх установ.

Творчість – це не лише вміння створювати нове, але й здатність мислити нестандартно, швидко адаптуватися до змін і вирішувати проблеми. У контексті освіти, важливо формувати в старшокласників цю навичку з метою підготовки їх до викликів сучасного життя.

На сучасному етапі розвитку суспільства освіта спрямована на формування креативної особистості, здатної до самостійного мислення, прийняття рішень і вирішення складних завдань. Однією з головних умов досягнення цієї мети є розвиток творчих здібностей учнів. Особливо важливу роль творчі здібності відіграють у старшокласників, оскільки саме в цей період вони визначаються з майбутньою професією та формують навички, необхідні для самореалізації в дорослому житті.

Актуальність теми розвитку творчих здібностей підтверджується також вимогами Державного стандарту загальної середньої освіти, який передбачає впровадження інноваційних методів навчання, орієнтованих на розвиток особистісного потенціалу учнів та їхню здатність до творчої діяльності (Закон України «Про освіту» №2145-VIII від 05.09.2017). Одним із ефективних методів розвитку творчості є проектне навчання, яке надає можливість учням застосовувати свої знання на практиці та розвивати критичне мислення через створення реальних об'єктів.

Розвиток творчих здібностей учнів є одним із основних завдань сучасної освітньої системи, що закріплено у законодавстві України. Згідно з законом України «Про освіту» (2017), одним із пріоритетних напрямів освіти є всебічний розвиток людини як особистості та громадянина, зокрема розвиток її талантів, інтелектуальних, творчих здібностей та формування інноваційного мислення. Освітній процес має створювати умови для особистісного розвитку

учнів та сприяти реалізації їхніх творчих потенціалів через активну участь у різноманітних формах діяльності [25].

Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020) акцентує увагу на необхідності забезпечення індивідуального підходу до навчання та створення умов для розвитку учнів відповідно до їхніх інтересів і здібностей. Це стосується і розвитку творчих здібностей, який може бути досягнутий через проєктну діяльність, що стимулює креативність, самостійність і здатність до вирішення проблем [26].

Творчість є важливим аспектом формування ключових компетентностей для життя у XXI столітті, що підкреслено у Концепції «Нової української школи» (2017). Проєктна діяльність, як частина освітнього процесу, не лише формує творчі вміння, але й інтегрує знання з різних галузей, сприяє розвитку самостійності, критичного мислення та вміння працювати в команді [44]. У цьому контексті проєкт, спрямований на створення сукні, оздобленої вишивкою, дозволяє учням поєднати традиційне народне мистецтво з сучасними підходами до дизайну, що відповідає вимогам інтегрованого підходу до навчання.

Крім того, вишивка як елемент культурної спадщини України є важливим інструментом для розвитку національної свідомості та патріотичного виховання, що відповідає завданням, визначеним законом України «Про освіту» та іншими нормативними актами. Важливість збереження національної культурної спадщини через інтеграцію її елементів у освітній процес є однією з основних вимог сучасної системи виховання і навчання [25].

Розвиток творчих здібностей старшокласників є надзвичайно важливим у підготовці їх до подальшої професійної діяльності. Одним із найбільш ефективних інструментів для цього є проєктне навчання, яке передбачає інтеграцію знань із різних сфер, стимулює самостійну роботу учнів та допомагає виробити навички, необхідні для роботи в команді.

Особливий інтерес представляє проєкт «Сукня, оздоблена вишивкою», оскільки він об'єднує кілька напрямків творчості: дизайн, технологію виготовлення одягу та мистецтво народної вишивки. Виконання такого проєкту дозволяє учням не тільки освоїти технічні аспекти виготовлення одягу, але й розвивати художній смак, відчуття стилю, самовираження через елементи української культури. Вибір цієї теми для дослідження обумовлений необхідністю інтеграції сучасних освітніх технологій із культурною спадщиною, а також розвитком креативності учнів через практичну діяльність.

Мета дослідження: полягає у розробленні методики розвитку творчих здібностей старшокласників на уроках технологій у процесі проєктної діяльності на прикладі виготовлення сукні, оздобленої вишивкою.

Дослідження також спрямоване на аналіз впливу національних традицій на формування творчого потенціалу учнів та їх особистісного розвитку через інтеграцію культурних елементів у освітній процес.

Відповідно до предмета та мети визначено такі **завдання** дослідження :

1. Розкрити поняття творчих здібностей, проаналізувати методи і підходи до розвитку творчості в освіті
2. З'ясувати теоретичні основи вишивання.
3. Виконати планування проєктно-технологічної діяльності старшокласників з виготовлення сукні, оздобленої вишивкою.
4. Розробити проєкт на виготовлення сукні, оздобленої вишивкою.

Об'єктом дослідження: є процес розвитку творчих здібностей старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах під час їхньої участі у проєктній діяльності.

Предметом дослідження: методика розвитку творчих здібностей старшокласників на уроках технологій.

У процесі нашого дослідження було використано такі методи: аналіз науково-методичної та психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження й узагальнення отриманої інформації; спостереження; анкетування.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні методики розвитку творчих здібностей старшокласників на уроках технологій та методичних рекомендацій щодо її впровадження в процес їхньої технологічної підготовки.

Апробація результатів. Основні положення та результати дослідження доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях та семінарах різного рівня:

міжнародних:

X Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвячену пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (Київ, 24 лютого 2024 р.);

XIII Міжнародна науково-практична конференція «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку», присвячену пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського» (Київ, 23 лютого 2024 р.);

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих дослідників «Інновації в науці: сучасний вимір» (Суми, 4 квітня 2024 р.);

всеукраїнських:

II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності: теорія і практика» (Глухів, 22 лютого 2024 р.);

Всеукраїнська науково-практична конференції пам'яті професора Володимира Юрженка «Інтернаціоналізація технологічної і професійної освіти: досвід та перспективи» (Переяслав, 15-16 квітня 2024 р.);

V Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 31 жовтня 2024 р.);

Усеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Нова українська школа: досвід, розвиток, перспективи, трансформація» (Суми, 21 травня 2024 р.);

Всеукраїнська науково-практична конференції «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій» (Глухів, 5 квітня 2024 р.);

Всеукраїнська науково-практична конференція «Мистецтво української вишивки – життєдайне джерело творчості, присвячена 110-річниці з дня народження майстра народного мистецтва Олександри Великодної» (Полтава, 23 квітня 2024 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження опубліковано в 2 тезах у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій [6,38].

Структура роботи. Магістерська робота містить вступ, основну частину з двох розділів, загальні висновки, перелік використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ

1.1 Поняття творчих здібностей та їх значення у навчанні

Поняття творчих здібностей. Творчі здібності є важливим елементом у розвитку особистості, який визначає її здатність до створення нового, вирішення нестандартних завдань та продуктивної діяльності. У педагогічній науці творчі здібності визначаються як здатність особистості до дивергентного мислення, до пошуку альтернативних рішень у нестандартних ситуаціях. Творчість – це процес, що виходить за межі простого застосування знань і охоплює пошук нових ідей та рішень, що не підпадають під звичайні шаблони.

Згідно з класичною теорією Дж. Гілфорда, дивергентне мислення – це здатність генерувати кілька варіантів вирішення проблеми, в той час як конвергентне мислення орієнтоване на пошук одного правильного рішення. Дивергентне мислення є центральною характеристикою творчості, оскільки дозволяє учням бачити ситуації з різних кутів і створювати нові рішення [15].

На думку Т. Торренса, творчі здібності включають такі ключові компоненти, як оригінальність мислення, гнучкість, швидкість і деталізація ідей. Це означає здатність особистості адаптуватися до нових умов та ефективно використовувати наявні ресурси для досягнення новаторських результатів [56].

В українській педагогіці розвиток творчих здібностей також є важливим напрямом наукових досліджень. Наприклад, В. Козленко акцентує на тому, що творчі здібності учнів не є вродженими, а розвиваються через стимулювання у процесі навчання та виховання. Це досягається шляхом створення відповідного освітнього середовища, яке дозволяє учням проявляти творчу активність [35].

Компоненти творчих здібностей. Творчі здібності є комплексною категорією, яка складається з декількох компонентів. Таблиця 1.1 демонструє основні складники творчих здібностей та їхній прояв у освітньому процесі.

Таблиця 1.1

Складники творчих здібностей

Компонент	Опис	Приклад прояву
Інтелектуальний	Здатність до генерації нових ідей, дивергентного мислення	Генерування кількох різних способів розв'язання задачі
Емоційний	Вплив емоцій на творчий процес, мотивація до вирішення творчих завдань	Задоволення від виконаної роботи, підвищена мотивація
Мотиваційний	Внутрішня та зовнішня мотивація до творчої діяльності	Бажання створити щось нове без зовнішніх стимулів
Естетичний	Пошук гармонії та краси в творчому процесі	Оригінальний дизайн одягу або візуальний стиль проєкту

Інтелектуальний компонент охоплює здатність до творчого вирішення завдань, використання знань у нестандартних ситуаціях. Емоційний компонент стосується емоційного долучення до творчого процесу, яке може як стимулювати, так і блокувати його. Мотиваційний компонент охоплює як внутрішню, так і зовнішню мотивацію, яка спонукає особистість до творчої діяльності. Естетичний компонент включає здатність до пошуку гармонії та краси у створених продуктах, що є особливо важливим у мистецтві та дизайні.

Значення творчих здібностей у навчанні та критичне мислення. Критичне мислення є невід'ємною частиною творчого процесу. Для успішного розвитку творчих здібностей старшокласники мають не лише генерувати нові ідеї, але й оцінювати їх ефективність, логічність і практичність. Критичне мислення допомагає учням структурувати процес вирішення проблем, аналізувати різні його шляхи і обирати найбільш доцільний варіант. Вміння аналізувати свої ідеї та приймати рішення в умовах невизначеності також є важливим елементом у формуванні творчої особистості.

Творчі здібності мають вагоме значення у сучасному освітньому процесі. У Концепції «Нової української школи» підкреслюється, що розвиток творчих здібностей є невід'ємною частиною формування компетентностей, необхідних для життя в сучасному суспільстві [44]. Учні, які здатні мислити творчо, краще адаптуються до змін у навколишньому середовищі, мають вищі шанси на успіх у майбутній професійній діяльності та житті загалом.

У освітньому процесі творчі здібності можуть розвиватися через різноманітні методи та підходи. Таблиця 1.2 подає основні методи розвитку творчих здібностей здобувачів освіти в навчанні.

Таблиця 1.2

Методи розвитку творчих здібностей здобувачів освіти

Метод	Опис	Переваги
Мозковий штурм	Генерація ідей групою учнів у невимушеній атмосфері	Розвиток колективної креативності
Проектна діяльність	Робота над реальними проблемами чи проєктами, що потребують нестандартних рішень	Самостійність, навички командної роботи
Творчі завдання	Виконання завдань, що вимагають нового підходу або створення унікальних рішень	Розвиток дивергентного мислення
Інтегроване навчання	Поєднання знань із різних предметів для вирішення комплексних проблем	Формування системного мислення

Використання таких методів, як мозковий штурм, проєктна діяльність і творчі завдання, дозволяє активізувати творчі здібності учнів, стимулювати їхнє дивергентне мислення і спонукати до пошуку нових підходів до вирішення навчальних завдань.

Психологічні основи розвитку творчих здібностей. Психологічні аспекти відіграють значну роль у розвитку творчих здібностей. У старшокласників формуються більш складні когнітивні структури, що

дозволяє їм вирішувати складніші завдання, застосовувати абстрактне мислення та краще інтегрувати різні знання. Ж. Піаже вважав, що у цьому віці розвивається формальне операційне мислення, що сприяє ефективному вирішенню творчих завдань [50].

Зокрема, вікові особливості старшокласників визначають певні специфічні моменти розвитку творчих здібностей. Старший шкільний вік (15–17 років) є критичним періодом для розвитку творчих здібностей, оскільки у цей час учні досягають високого рівня когнітивної зрілості та емоційного розвитку. Важливу роль у цьому віці відіграє соціалізація та формування індивідуальних інтересів і цінностей, що може суттєво впливати на розвиток творчого потенціалу. Творча діяльність старшокласників стає одним із головних чинників розвитку самостійності, відповідальності та професійного самовизначення учнів. Таблиця 1.3 подає узагальнювальні вікові характеристики та їхній вплив на творчий розвиток.

Таблиця 1.3

Вплив вікових характеристик на творчий розвиток учнів

Вікова характеристика	Психологічні особливості	Вплив на розвиток творчих здібностей
Перехід до формального мислення (15-17 років)	Здатність оперувати абстрактними поняттями, аналітичне мислення	Підвищена здатність до генерування нестандартних рішень
Розвиток соціалізації	Пошук самовизначення, роль колективу та зовнішніх впливів	Розвиток творчості через соціальну взаємодію та колективну діяльність

Продовження таблиці 1.3

Підвищена емоційність	Значний вплив емоцій на діяльність, висока мотивація або страх критики	Мотивація до творчості через підтримку, емоційне залучення
-----------------------	--	--

Ці особливості впливають на здатність учнів адаптуватися до нових умов, генерувати нові ідеї та долати творчі виклики. Підтримка розвитку когнітивних і емоційних можливостей учнів у цей період є критично важливою для формування творчого потенціалу.

Використання ІКТ для розвитку творчих здібностей. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є ефективним інструментом для розвитку творчих здібностей старшокласників. Використання комп'ютерних програм для створення графічних проектів, анімації, музики або відеоконтенту стимулює креативне мислення та дає учням можливість застосовувати свої ідеї на практиці. Інтеграція ІКТ в освітній процес дозволяє учням експериментувати з новими формами вираження ідей, що розвиває їхні навички та розширює можливості творчої діяльності.

1.2 Основні методи і підходи до розвитку творчості в освіті

Розвиток творчих здібностей учнів є важливим компонентом освіти, оскільки він дозволяє молоді розвивати креативне мислення, інноваційні навички та здатність вирішувати нестандартні завдання. У контексті сучасних освітніх реформ, зокрема в Україні, зростає потреба у використанні методів, які ефективно сприяють творчому самовираженню та саморозвитку старшокласників.

Система освіти повинна забезпечити учнів навичками, які дозволять їм мислити креативно, знаходити нестандартні рішення та реалізовувати свій потенціал у різних сферах життя. У контексті цього, розвиток творчості в учнів є не лише метою, але й засобом у досягненні широкого спектра навчальних завдань. У цьому розділі розглянемо основні методи та підходи до розвитку

творчості в освіті, враховуючи дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних вчених.

Традиційні підходи до розвитку творчих здібностей. Традиційні методи розвитку творчих здібностей широко використовуються у вітчизняній та зарубіжній педагогіці. До них відносяться:

1. *Мозковий штурм (brainstorming)* – це один із найбільш поширених методів, спрямованих на стимулювання генерації нових ідей. Цей метод дозволяє учням вільно висловлювати свої думки, що допомагає розвивати їхнє дивергентне мислення. Як зазначає А. Осборн, мозковий штурм є ефективним інструментом для вирішення креативних завдань у команді, оскільки сприяє пошуку нових підходів і вирішенню проблем з різних перспектив. Вітчизняні педагоги адаптували цей метод до умов української школи, де він застосовується як на уроках, так і в позакласній діяльності [46].

2. *Метод асоціацій* — цей метод використовується для розвитку асоціативного мислення та полягає в пошуку зв'язків між різними, на перший погляд, не схожими предметами або поняттями. В Україні цей метод активно використовується в системі середньої освіти, зокрема в контексті інтегрованих уроків, коли учні аналізують явища з різних точок зору, що дозволяє розвивати творчий підхід до навчання [36].

3. *Метод евристичних завдань* — передбачає створення для учнів ситуацій, в яких вони змушені шукати нові способи вирішення проблем самостійно. Українські педагоги, зокрема Іванченко (2006), використання евристичних завдань у старших класах сприяє розвитку самостійності та критичного мислення учнів, що є важливими елементами творчого підходу до навчання.

Інноваційні підходи та методи розвитку творчих здібностей. Останні десятиліття відзначилися впровадженням нових інноваційних методів навчання, які особливо важливі для розвитку творчих здібностей учнів. Ці методи спрямовані на активізацію пізнавальної активності, співпраці, використання цифрових технологій та міждисциплінарних зв'язків. Серед них:

1. *Проектне навчання* – один із ключових підходів, який сьогодні активно застосовується в українських школах, зокрема завдяки реформам, які впроваджує Концепція Нової української школи (2016). Проектне навчання допомагає учням не лише засвоювати нові знання, але й застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях. Учні створюють проекти, які відображають їхню власну креативність, розвивають вміння працювати в команді та здатність самостійно вирішувати проблеми. Гладка зазначає, що проектне навчання є ефективним для розвитку творчих навичок, оскільки воно стимулює учнів знаходити нестандартні підходи до вирішення складних завдань [16].

2. *STEM та STEAM підходи* — сучасні інтегровані підходи, які поєднують науку, технології, інженерію, мистецтво та математику. В Україні цей підхід активно впроваджується в освітню систему з метою підвищення креативності учнів, стимулювання їх до пошуку інноваційних рішень у сфері науки та технологій. Зокрема, STEM-освіта допомагає учням розвивати навички критичного мислення, тоді як додавання мистецької компоненти (STEAM) сприяє формуванню творчих підходів у вирішенні науково-технічних завдань [8].

STEM-освіта базується на інтеграції різних дисциплін, що дозволяє учням розвивати комплексні навички та здатність до вирішення складних міждисциплінарних проблем. Цей підхід стимулює учнів до творчого мислення, оскільки вирішення технологічних завдань потребує нестандартних рішень та інноваційних підходів. У 2000-х роках в Україні з'явилося багато досліджень, присвячених впровадженню STEM-підходів в освітній процес, де обґрунтовується необхідність STEM-навчання для розвитку творчих здібностей учнів [8].

3. *Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ)* — ІКТ стали невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу. Використання цифрових інструментів для створення мультимедійних проєктів, а також програм для обробки зображень та відео допомагає учням

розвивати їхню креативність у цифровому середовищі. Вони не лише полегшують доступ до знань, але й відкривають нові можливості для розвитку творчості. Програми для створення мультимедіа, графіки, анімації, а також симуляції та віртуальна реальність надають учням інструменти для реалізації своїх творчих ідей. Як зазначають українські дослідники, ІКТ сприяють розвитку індивідуального творчого підходу кожного учня, надаючи можливість самостійно розробляти та презентувати власні проекти [52].

Роль інтегрованих уроків та міждисциплінарних підходів. Одним із важливих методів розвитку творчих здібностей є використання інтегрованих уроків, коли знання з різних предметів поєднуються для вирішення комплексних завдань. Це дозволяє учням бачити зв'язки між різними дисциплінами та застосовувати їх для пошуку нестандартних рішень. Інтеграція різних навчальних предметів створює сприятливі умови для розвитку креативного мислення, оскільки учні отримують змогу аналізувати завдання з різних точок зору.

Як зазначають українські педагоги, міждисциплінарні підходи допомагають розвивати системне мислення, яке є важливим елементом творчої діяльності. Завдяки цьому підходу учні можуть знаходити нові зв'язки між знаннями з різних галузей і застосовувати їх у реальному житті [42].

Творчі завдання та гейміфікація. Творчі завдання є важливим інструментом для розвитку креативного мислення учнів. Такі завдання можуть бути різноманітними за своїм характером: від створення творів мистецтва до розробки науково-дослідних проектів або вирішення нестандартних математичних задач. Гнатюк підкреслює, що використання творчих завдань стимулює учнів до пошуку нових рішень і дозволяє розвивати навички самостійного мислення.

Гейміфікація – це ще один сучасний підхід, який активно використовується у навчанні для підвищення мотивації та залученості учнів. Використання ігрових механік дозволяє створювати середовище, в якому учні можуть експериментувати, не боячись помилок, і шукати нові шляхи

вирішення проблем. Це допомагає учням відчутти себе частиною процесу, а не просто виконавцями завдань, що стимулює їх до креативної діяльності [17].

Використання творчих майстер-класів та практичних занять. Творчі майстер-класи та практичні заняття також є ефективними методами розвитку творчих здібностей. Учні мають змогу застосовувати свої теоретичні знання на практиці, створюючи власні продукти. Це можуть бути мистецькі проекти, технічні розробки або інші форми творчого самовираження.

З точки зору дослідників, творчі здібності формуються тоді, коли немає зразка, що чітко визначає поведінку здобувача освіти, але є позитивний, гарний приклад творчої особистості в родині або найближчому оточенні й створюються умови для її наслідування, оскільки творча поведінка підкріплюється різними виховними засобами [24]. На основі досліджень у галузі психології та педагогіки було виявлено, що серед ключових компонентів творчих здібностей можна виділити творче мислення та творчу уяву. У своїй роботі Г. Іванова визначає кілька важливих компонентів творчих здібностей: 1) пов'язаний з мотивацією, представлений нахилами й інтересами; 2) пов'язаний з темпераментом, виявляється через емоційність; 3) поданий розумовими здібностями особистості [28].

О. Грушко, здійснивши власне дослідження, називає педагогічні умови, за яких можливо результативно розвивати творчі здібності здобувачів освіти під час цілеспрямованої взаємодії з образами уяви: 1) особистісно зорієнтована взаємодія вчителя і здобувачів освіти, коли відбувається стимулювання розвитку творчих здібностей; 2) використання підібраних технологій, спрямованих забезпечити самостійну активність здобувачів освіти під час творчої діяльності; 3) системність творчої взаємодії роботи з учнями в умовах розвивального творчого середовища [21].

Для розвитку творчих здібностей і стимулювання процесу творчої діяльності здобувачів освіти існує безліч прийомів та методів. Зокрема, метод гри, інтерактивне навчання, метод проектів, застосування критичного мислення, прийом створення «ситуацій успіху» тощо.

Гра – метод, який найчастіше використовують у початковій школі. Загалом, навчання в грі розвиває увагу, уяву, мислення, пам'ять, уміння знаходити вирішення критичних ситуацій, креативність, стимулює активність у діяльності.

Ігрові технології класифікують за видом діяльності (розумові, рухові, трудові, соціальні, психологічні); за характером дидактичного процесу (виховні, пізнавальні, розвиваючі; творчі, репродуктивні; тренувальні, навчальні, контролюючі, узагальнюючі); за різновидом ігрової методики (сюжетні, предметні, рольові, імітаційні, ділові) та інші.

Інтерактивне (дослівно – «взаємодія») навчання – це така форма організації навчально-пізнавальної активності здобувачів освіти, за якої створюються умови, сприятливі для формування різних компетентностей, розвитку творчих здібностей, виховання якостей особистості. Учасники освітнього процесу – рівноправні суб'єкти навчання. Здобувачі освіти взаємодіють між собою та з вчителем.

Під час інтерактивного навчання може відбуватися моделювання життєвих ситуацій, використовуватися рольові ігри, проводиться спільний пошук розв'язання проблем [10].

1.3 Теоретичні основи вишивання

Починаючи з базової школи під час навчання вишивання учні засвоюють основні теоретичні відомості. Це, перш за все, знання про матеріали, інструменти та пристосування, які необхідно використовувати у процесі вишивання.

Матеріал для вишивання – основа, на якій вишивають – полотно, замша, шкіра тощо. Народні майстри та художники вишивають на натуральних тканинах – полотні (часто домашнього виготовлення), маркізеті, крепдешині, батисті та ін.

Тип тканини, що використовується у вишиванні, залежить від техніки вишивки. Наприклад для вишивання лічильними техніками, потрібна тканина у

якої нитки основи і підкання однакової товщини, тобто така, на якій зручно лічити нитки.

У продажі існує густа канва, на якій відразу можна вишивати виріб, але продається й розріджена (див. рис 1.1).

Рис. 1.1. Тканина для вишивання

Найкращими нитками для вишивання є муліне та бавовняні (див. рис 1.2).

а)

б)

Рис. 1.2. Нитки для вишивання: а – муліне; б – бавовняні.

Також застосовують і синтетичні нитки, та будь-які інші слабкої крутки та міцного фарбування. Щоб переконатись, що вибрані нитки не линяють, слід зробити просту вишивку на шматку білої тканини (достатньо від семи до восьми стібків), після чого тканину попарати і попросувати. Якщо нитки линяють, навколо вишивки біла тканина трохи пофарбується.

Для роботи з вишивкою потрібно мати низку інструментів та пристосувань (див. табл.1.3).

Таблиця 1.3

Інструменти і пристосування для вишивання

№ зп	Назва	Зображення	Призначення
Інструменти			
1.	Голка для вишивання		Проколює тканину та утворює стібки
2.	Ножиці		Використовують із прямими й загнутими кінцями для розрізання й обрізання ниток, випорювання неправильно вишитих стібків.
Пристосування			
1.	Наперсток		Використовують для зручного заведення нитки в голку

2.	П'яльця		Використовують для утримання тканини в натягнутому стані
3.	Нитковтягувач		Використовують для зручного заведення нитки в голку
4.	Гольниця		Використовують для зберігання голок
5.	Лампа		Використовують для додаткового освітлення окремих ділянок вишивки

П'яльці використовуються для забезпечення натягу тканини, при цьому стібки лягають рівно і візерунок не перекошується. Вони бувають круглої та квадратної форми.

Голки мають відповідати тканині та робочій нитці. Якщо тканина, на якій вишивають, тонка, відповідно повинна бути і робоча нитка та голка. При будь-якому вишиванні голку вколюють між нитками тканини.

Сантиметрова стрічка – це проклеєна смужка тканини завдовжки 150 см із поділками через кожні 0,5 см. За допомогою неї вимірюють довжину тканини, фігуру людини та розміри деталей.

Шпильки використовують для сколювання деталей при розкрою деталей, пошитті виробу та проведенні примірок. Це металеві стержні із загостреними кінцями з одного боку й головкою – з іншого.

Крейда кравецька використовується для розмічання на деталях крою місця розміщення візерунка. Це загострений шматочок крейди.

У кожному класі учні вивчають різні техніки вишивання. Так, у 5-6 класах це початкові, лічильні та декоративні шви.

До початкових швів вишивання відносять наступні.

«Уперед голкою» – один із простих швів вишивання, в якому лицьові і зворотні стібки, чергуючись, розташовуються за однією лінією. Залежно від товщини тканини, залежить і розмір стібків, чим тонша тканина тим дрібнішими будуть стібки (див. рис. 1.3).

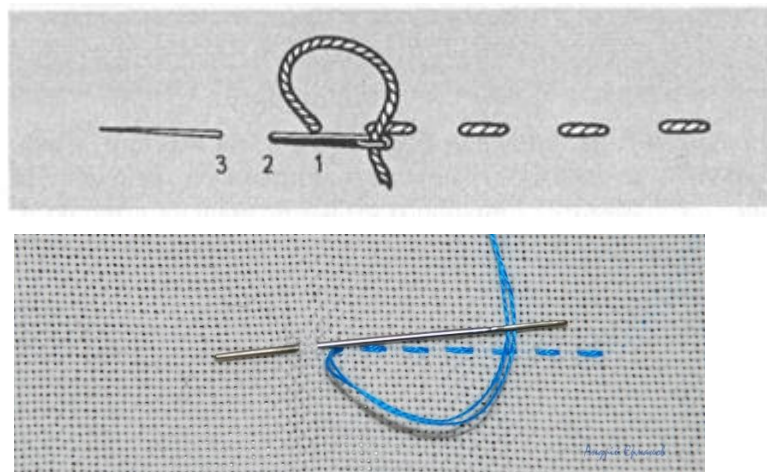

Рис. 1.3. Техніка виконання шва «уперед голкою»

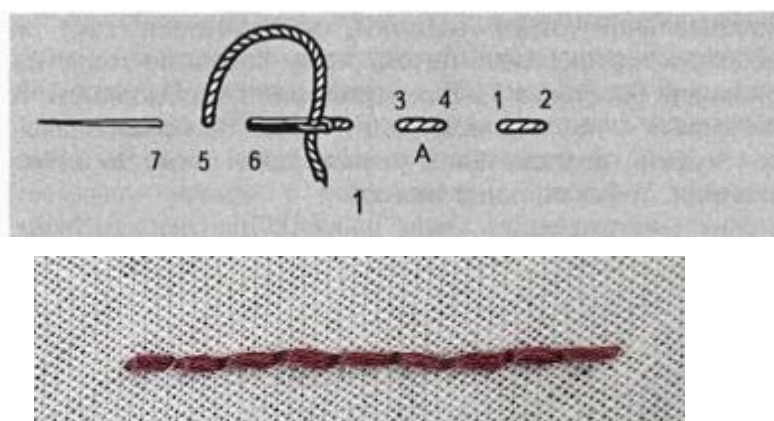

Рис. 1.5. Техніка виконання шва «назад голкою»

Шов «строчка» являє собою різновид шва «назад голкою». У цьому шві лицеві стібки розміщені по прямій лінії один за одним без проміжків. Тому зворотні стібки вдвоє довші від лицевих. Даний вид шва застосовують для підкреслення елемента орнаменту, особливо в мережках (див. рис. 1.6).

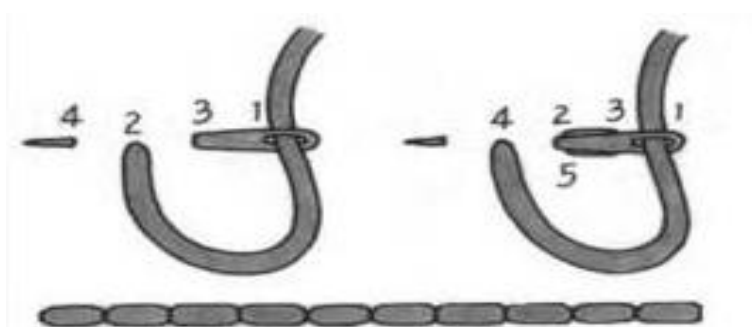

Рис. 1.6. Техніка виконання шва «строчка»

Стебловий шов застосовують майже в кожному виді вишивки. Ним дуже часто вишивають стебла квітів і рослин – звідки й пішла його назва. На лицьовому боці стібки заходять один за другий, а на вивороті утворюють строчку. Щоб шов був рівний і красивий, треба робити стібки однакової довжини і не натягувати нитку. Прокладають цей шов зліва направо. Кожен новий стібок починають, відступаючи назад 2-3 мм від виходу нитки навскіс справа або ж з ліва. Треба стежити щоб робоча нитка завжди виходила з одного боку вже покладених стібків, інакше шов не буде рівний (див. рис. 1.7).

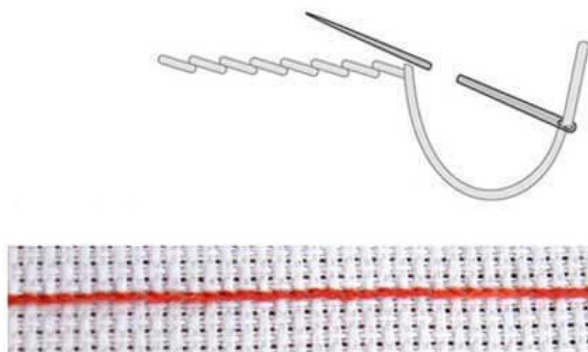

Рис. 1.7. Техніка виконання шва «стебловий»

Шов «козлик» представляє собою 2 ряди великих стібків, що перекриваються, на лицьовій стороні виробу. Вишиють його з ліва на право. Застосовується для підшивки краю виробу і щоб його прикрашати (див. рис. 1.8).

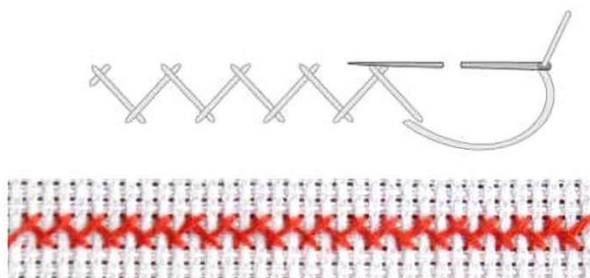

Рис. 1.8. Техніка виконання шва «козлик»

Шов «петельний» застосовується в шитті для обшивки петель, обметування країв виробу і у вишиванні. Стібки можна класти щільно один біля іншого або на відстані. При оформленні країв виробів рівних і фестонних, щоб надати міцність і опуклість, петельний шов виконується по настилу. Петельним швом вишивають квіти листя (див. рис. 1.9).

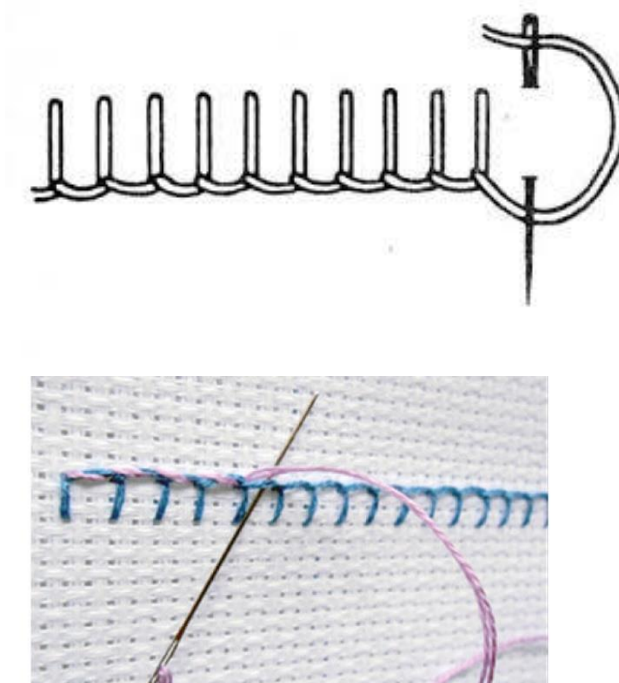

Рис. 1.9. Техніка виконання шва «петельний»

Шов «тамбурний» – це глухий односторонній шов, Нагадує ланцюжок, зв'язаний на лицевій стороні, і строчку на вивороті (див. рис. 1.10).

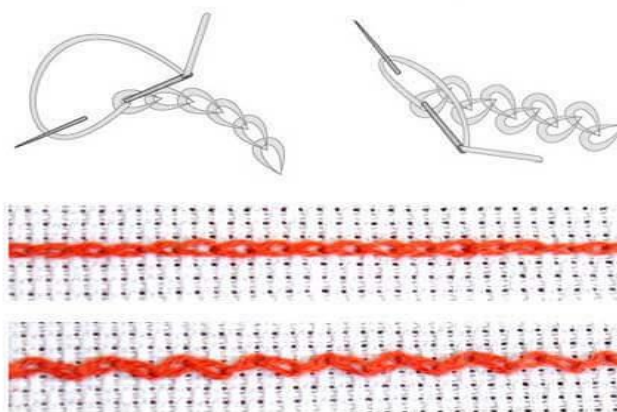

Рис. 1.10. Техніка виконання шва «тамбурний»

Петельки – один із різновидів тамбурного шва, і складається з ряду окремих петель розташованих по узору (див. рис. 1.11).

Рис. 1.11. Техніка виконання шва «петельки»

Вузлики – декоративний шов, для виконання серединки квітів (див. рис. 1.12).

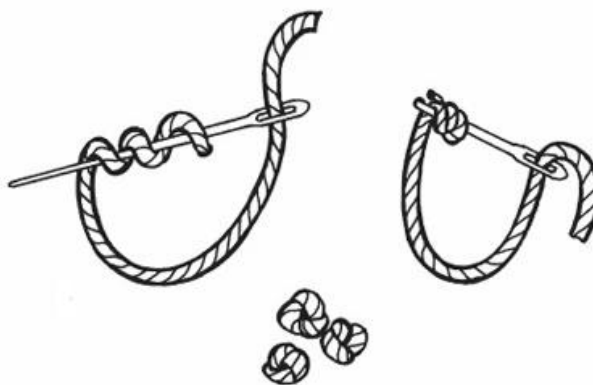

Рис. 1.12. Техніка виконання шва «вузлики»

У 7-9 класах учні вивчають мережки, гладь, хрестик.

Мережка – ажурний узор, зроблений на місці висмикнутих із тканини ниток. Мережка належить до лічильних наскрізних швів.

Тканину беруть тільки з полотняним переплетенням. На тих ділянках тканини, де має бути вишивка, витягують певну кількість горизонтальних ниток, а вертикальні нитки зтягують у пучки. Стібки вишивальної нитки слід виконувати в одному напрямку. Мережки можуть бути основною частиною узору, або обмежувальною лінією (див. рис. 1.13).

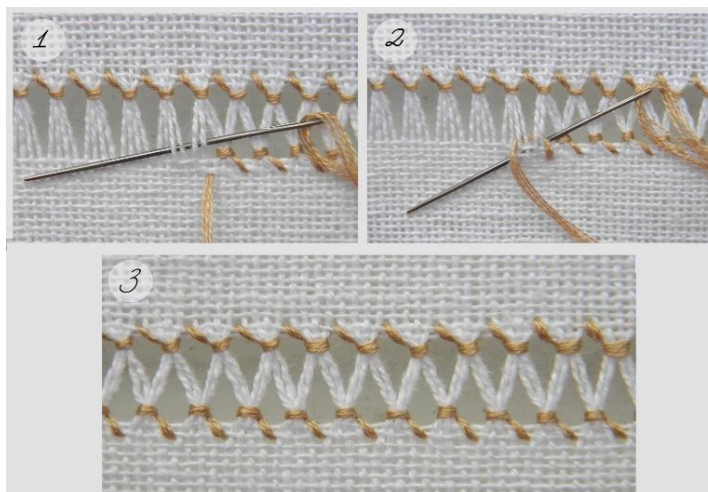

Рис. 1.13. Техніка виконання шва «мережки»

Гладь – це техніка вишивання, яку виконують прямими або косими стібками, однакової або різної довжини, що щільно прилягають один до одного, утворюючи гладку поверхню вишивки. Візерунок вишивки гладдю заповнюється повністю або частково.

Одностороння гладь – вишивка виконується справа на ліво з набиранням на голку то зверху, то знизу 2-3 ниток тканини (див. рис. 1.14).

а)

б)

Рис. 1.14. Техніка виконання шва «одностороння гладь»:

а - одностороння гладь стібки від центру; б - одностороння гладь стібки паралельні

Двостороння гладь – починається знизу зліва. Роблять вертикальний стібок вгору і виводять голку на 1-2 нитки далі попереднього проколу (див. рис. 1.15).

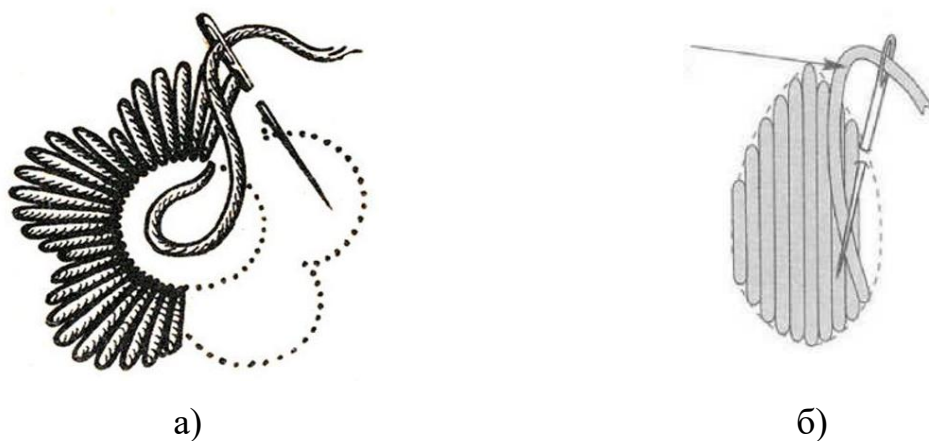

Рис. 1.15. Техніка виконання шва «двостороння гладь»:

а - двостороння гладь стібки від центру; б) двостороння гладь стібки паралельні

Хрестик – це ряд стібків, при утворенні яких нитки перетинаються у формі «х» або «+». Шов хрестиком називають «ймовірно, найбільш популярним вишивальним швом» (див. рис. 1.16).

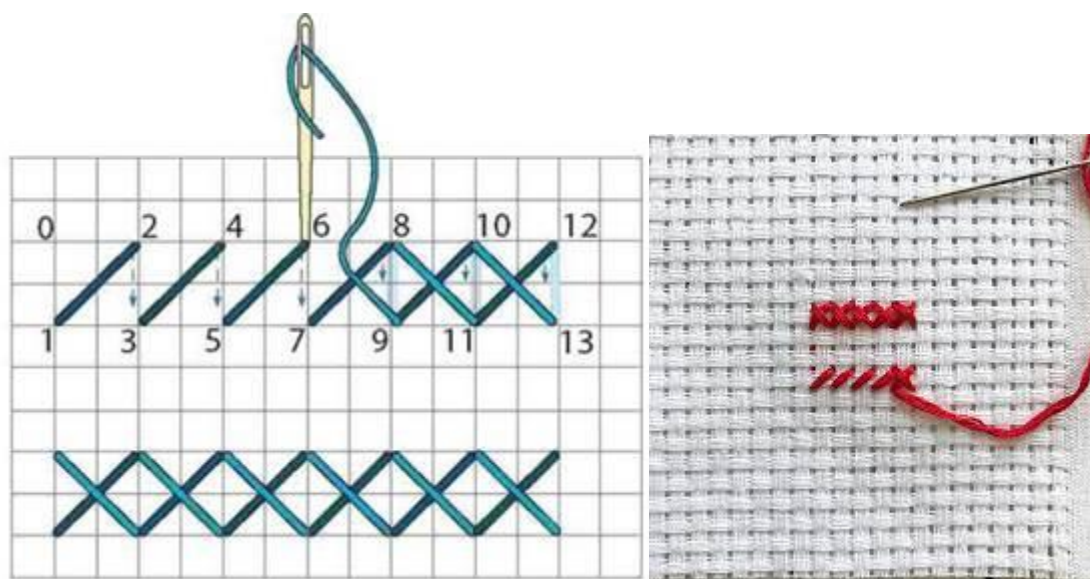

Рис. 1.16. Техніка виконання шва «хрестик»

У процесі вишивання необхідно дотримуватися певних санітарно-гігієнічних норм та безпечних прийомів роботи. А саме:

- перед початком роботи потрібно обладнати своє робоче місце необхідними інструментами та матеріалами;
- необхідно правильно обрати позу, щоб світло падало зверху чи зліва на роботу;
- вишивати потрібно сидячи на стільці зі спинкою, прямо, не сутулячись;
- освітлення має бути бажано природнє. При вишиванні правою рукою світло повинно падати на робоче місце зліва, при вишиванні лівою рукою – справа. Відпочинок для очей потрібно робити через кожні 5 – 10 хвилин під час відпочинку корисно виконати гімнастичні вправи для очей та перевести очі на спокійне забарвлення;
- вишивати потрібно в добре провітреному приміщенні, вимитими руками, при достатньому освітленні;
- інструменти і пристосування потрібно зберігати у спеціально відведеному місці (шкатулці, ящику), при виконанні ручних робіт шкатулку чи ящик з інструментами та пристосуваннями слід класти на стіл праворуч від тканини;
- голкою слід працювати обережно, не підносячи близько до обличчя;
- після роботи голку й шпильки зберігати у спеціально відведеному місці (гольниці або спеціальна коробка), не лишати голку без нитки. Ні в якому разі не вколювати голку в одяг;
- ножиці зберігати із зімкненими лезами, направленими від себе;
- при довготривалому вишиванні вишивку необхідно зберігати в клаптику білої тканини, або в білому полотняному мішечку;
- щоб менше втомлюватися під ноги треба покласти низенький ослінчик або спеціальну підставку;
- при роботі з п'яльцями треба слідкувати за правильною постановкою рук;
- робоче місце під час вишивання слід тримати в чистоті та порядку.

Отже, отримані у базовій школі теоретичні відомості з вишивання стануть для старшокласників основою для продовження вивчення нових технік та удосконалення засвоєних під час вивчення обов'язково-вибіркового навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».

РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТУ «СУКНЯ, ОЗДОБЛЕНА ВИШИВКОЮ»

2.1. Планування вивчення обов'язково-вибіркового навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»

У процесі своєї професійної діяльності вчитель технологій здійснює перспективне планування, результатом якого, наприклад, є складена матриця (див. додаток А) та календарно-тематичний план (див. табл. 2.1).

На основі матриці розробляємо календарно-тематичний план, який наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Календарно-тематичний план до обов'язково-вибіркового навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»

№ з/п	Тема уроку та її зміст	К- ть го д	Д ата про вед енн я 10 кла с
Обов'язково-вибірковий навчальний модуль «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»			
	Об'єкт проєктної діяльності №1: Сукня, оздоблена вишивкою Основна технологія: Технологія виготовлення виробів,	35	

Продовж. табл. 2.1

	оздоблених вишивкою. Додаткова технологія: Технологія виготовлення виробу з текстильних матеріалів машинним способом.		
1.	Вступ. Основи вишивки хрестиком	2	
	1. Історія та сучасні тенденції вишивки хрестиком. 2. Ознайомлення з графічними зображеннями швів, вибір матеріалів і ниток для роботи. 3. Правила організації робочого місця, санітарно-гігієнічні вимоги та техніка безпеки.		
2.	Проектування візерунка	3	
	1. Вибір та проектування візерунка 2. Визначення оптимального розташування візерунка на виробі		
3.	Практична робота: Вишивання верхнього візерунка	10	
	1. Розмітка та тканині для вишивки 2. Вишивання основного верхнього візерунка на сукні		
4.	Практична робота: Вишивання рукавів	10	
	1. Розробка симетричного розташування візерунків для рукавів 2. Виконання декоративних елементів вишивки на рукавах		
5.	Остаточна обробка готового виробу	5	
	1. Правила догляду за вищими виробами: прання, підкроювання, прасування 2. Волого-теплова обробка тканини після вишивання 3. Завершення проекту: оцінка якості виконаної роботи, демонстрація результатів		

Отже, наведений календарно-тематичний план модуля «Техніка декоративно-ужиткового мистецтва» забезпечує поетапний і структурований

підхід до формування практичних навичок старшокласників у створенні виробів, оздоблених вишивкою. Об'єктом проектною діяльністю є сукня, яка об'єднує традиційні техніки декоративно-ужиткового мистецтва з сучасними естетичними вимогами.

Мета і завдання модуля:

- розвиток творчих здібностей учнів через створення естетично привабливих виробів;
- формування вмінь планувати і виконувати технологічні операції;
- виховання уважності, акуратності та креативності в процесі виконання ручної роботи.

Зміст модуля дозволяє оволодіти основними технологіями вишивки, розвинути художній смак і практичні компетентності, необхідні для роботи з текстильними матеріалами. Завдяки чіткому плануванню навчання модуль допоможе організувати свою діяльність і створити якісний результат, який стане зразком їхньої майстерності й творчості.

2.2 Творчий проєкт «Сукня, оздоблена вишивкою»

Організаційно-підготовчий етап

Жіноча сукня завжди була не лише елементом гардероба, а й способом самовираження. Сукня може символізувати епоху, соціальний статус чи навіть впливовість жінки. Подібно до того, як жіноча сумка стала важливим атрибутом жіночої влади та стилю, сукня також є потужним символом жіночності, що зберігає свою значущість у будь-які часи.

Сьогодні сукня залишається універсальним і функціональним елементом гардероба. Її форма, матеріал і оздоблення залежать від призначення та умов використання. Наприклад, для урочистих подій обирають сукні з елегантними вишивками та витонченим дизайном, які гармонійно доповнюють образ. Як і у випадку з сумками, сучасні технології та модні тенденції впливають на стиль суконь, створюючи нові моделі й вишукані деталі.

Символічний аспект сукні можна простежити в багатьох культурах. Наприклад, у виборі кольору чи оздоблення. Українська вишиванка, яка часто використовується для декорування суконь, несе в собі культурний код, пов'язаний із традиціями, сімейними цінностями та ідентичністю.

З історії також відомо, що впливові жінки використовували одяг як спосіб демонстрації своєї влади. Наприклад, сукні британських королев або відомих політичних лідерок відображали не лише модні тенденції, а й силу, статус і впевненість. Таким чином, вибір певного фасону чи декору міг слугувати знаком впливу та високого статусу.

Моделі суконь із вишивкою, прикрашені, наприклад, хрестиком, також стають важливим символом. Вишивка підкреслює ручну працю, індивідуальність та унікальність виробу. Як і сумка, оздоблена з любов'ю, сукня створює гармонію образу, додаючи йому витонченості та значущості.

Традиції, пов'язані з вишитими сукнями, сьогодні мають не лише естетичне значення, але й символізують культурну спадщину, яку з гордістю носять сучасні жінки.

Щоб створити унікальний образ і підкреслити свою індивідуальність, зовсім не обов'язково обмежуватися лише покупкою готового одягу. Звичайно, можна придбати гарну сукню з декоративними елементами, але набагато цікавіше створити щось власне, вкладаючи у виріб частинку своєї душі. Наприклад, сукня, оздоблена вишивкою, – це чудовий варіант, адже ручна робота завжди високо цінувалася, особливо сьогодні, коли технології все частіше замінюють традиційні методи створення речей. Саме тому для мене важливо освоїти техніку вишивки й відродити старовинні традиції, якими володіли майстрині минулих століть.

Метою мого проєкту є ознайомлення з історією вишивки та створення сучасного виробу, що гармонійно відповідно до традиції та сучасності. Також я хочу показати оточуючим, що річ, створена власними руками, має особливу цінність, адже вона є вираженням індивідуальності та творчим підходом. Крім того, цей проєкт розвиває навички самопрезентації, виховує відповідальність,

терплячість і працьовитість, а також сприяє інтересу вишивкою як мистецтвом.

Моя мама, так само як і я, дуже цінує традиційні елементи одягу. Тому я вирішила створити сукню з елементами вишивки, яка буде не тільки гарним одягом, а й символом відродження культурної спадщини. Знаючи, що це принесе радість не лише мені, а й близьким, я впевнена, що процес створення стане захопливим і натхненним. Адже коли працюєш із задоволенням і бачиш, що твоя праця дарує радість, результат стає справді неповторним.

Міні-маркетингові дослідження, спрямовані на вибір об'єкта проектування та доцільність його виготовлення. Для оцінки доцільності створення сукні, оздобленої вишивкою, а також для визначення функціональних, конструктивних, технологічних, естетичних та економічних вимог до такого виробу, ми провели опитування серед студентів факультету технологічної та професійної освіти ГНПУ імені Олександра Довженка. Ось перелік запитань, які були поставлені учасникам:

1. Чи маєте Ви досвід у створенні власних творчих проєктів у сфері дизайну одягу або вишивки?
2. Які види творчих завдань найбільше стимулюють Вас до розвитку?
3. Чи вважаєте Ви, що створення сукні з вишивкою сприятиме розвитку Ваших творчих здібностей?
4. Які методи виконання творчих проєктів Вам здаються найбільш ефективними?
5. Чи володієте Ви навичками роботи з текстильними матеріалами, необхідними для створення проєкту?
6. Як Ви вважаєте, що найбільше сприяє розвитку творчих здібностей у процесі виконання проєктів?
7. Що, на Вашу думку, могло б підвищити Вашу зацікавленість та мотивацію під час роботи над творчими проєктами?

Для того, щоб сукня, оздоблена вишивкою, була успішною, необхідно дотримуватися певних вимог щодо її створення. Під час вибору технології виготовлення виробів важливо дотримуватися комплексу вимог, які включають:

1) функціональні:

- комфортність носіння;
- довговічність тканини та вишивки;
- здатність сукні зберегти свою форму навіть після тривалого носіння;

2) економічні:

- мінімальні витрати на матеріали;
- економічність виготовлення;

3) технологічні:

- простота і зручність вишивки;
- наявність необхідного обладнання та матеріалів;

4) естетичні:

- відповідність стилю сукні сучасним модним тенденціями;
- правильний вибір візерунка для вишивки, що підходить доповнює загальний стиль сукні;
- гармонійне поєднання кольорів тканини та вишивки для створення цілісного і стильного образу;
- збереження пропорцій у розміщенні вишивки на сукні;

5) конструкторські:

- проста, але ефективна конструкція сукні, яка забезпечує елегантність і практичність;
- конструкція, що гарантує надійність та довговічність використовуваних матеріалів.

Щоб з'ясувати, чи вигідніше виготовити сукню, оздоблену вишивкою, чи купити готову, ми провели дослідження ринку. Воно показало, що

пропозиція на ринку дуже різноманітна за фасонами, матеріалами та технологіями виготовлення. Ціни на сукні, оздоблені вишивкою, коливаються від 1000 до 8000 грн, залежно від типу тканини, складності вишивки, а також рівня бренду та дизайнерського підходу. Виготовлення сукні власноруч може бути більш вигідним варіантом, не дозволяє контролювати витрати на матеріали та створити унікальний виріб для індивіда. Результати дослідження представлені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Дослідження вартості сукні, оздобленої вишивкою

Зразки Дослідження	Рівень виконання	Розмір виробу	Вартість на ринку
	Низький	За індивідуальними мірками	1000 грн
	Високий	За індивідуальними мірками	3500 грн.

Продовж. табл. 2.2

	Високий	За індивідуальними мірками	4500 грн
	Середній	За індивідуальними мірками	1500 грн

Порівняльний аналіз моделей-аналогів. З метою формування власної моделі розглянемо для початку деякі готові варіанти (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Порівняння моделей-аналогів виробу

З/ П			Критерії оцінювання
---------	--	--	---------------------

Продовж. табл. 2.3

	Моделі-аналоги	Опис моделі	Функціональність	Економічність	Технологічність	Естетичність	Конструктивність	Загальна кількість
1	2	3		5	6	7	8	9
1		Вишивка хрестиком на темному фоні з вишитою калиною, візерунки на передній частині, рукавах, низ плаття та пояс	5	4	4	4	5	22
2		Вишивка хрестиком на світлому фоні з геометричним орнаментом на передній частині верху і низу та рукавах	5	4	4	5	5	23

Продовження таблиці 2.3

3		<p>Вишивка хрестиком на світлому фоні з яскравими квітами, з поясом, візерунки на передній частині сукні зверху та низу, рукава</p>	4	4	4	4	5	21
4		<p>Сюжетна вишивка хрестиком із зображенням птахів на верхній частині сукні та рукавах</p>	5	4	5	5	5	24

Аналіз аналогічних моделей дозволив виділити найбільш вдалі елементи з кожного виробу та інтегрувати їх у розробку власного продукту. Ретельний розгляд цих моделей слугував джерелом натхнення для створення унікальної композиції. Основою для проєкту стала композиція №2, яка була обрана через її гармонійну структуру та виразні акценти. Для оздоблення було вирішено використовувати рослинний орнамент, що надає витонченості та природної краси виробу. На завершальному етапі проєктування виробу розробляємо клаузуру композиції, щоб деталізувати остаточний вигляд і підкреслити художню задумку (рис 2.9).

Рис. 2.9. Клаузура виробу

Конструкторський етап

Розроблення конструкторської документації. У попередньому підрозділі ми визначилися з моделлю сукні. Остаточний її вигляд представлено на рис. 2.10.

Рис.2.10. Модель проєктованої сукні

Опис проєктованої сукні. Сукня літня, святкова, напівприталеного силуету, довжиною нижче лінії коліна.

Приталеність пілочок досягається за рахунок рельєфів, які беруть початок від пройми і закінчуються лінією стегон.

Приталеність спинки досягається за допомогою середнього шва, та рельєфів, які беруть початок від пройми і закінчуються на лінії стегон.

Рукав вшивний, одношовний, довжиною 3/4.

Сукня оздоблена вишивкою, яка розміщена на горловині, по низу рукавів та виробу.

Для побудови креслення даного виробу 48 розміру нам потрібні наступні виміри:

Напівобхват шиї (Сш) = 18,4 см;

Напівобхват грудей I (СгI) = 45,7 см;

Напівобхват грудей II (СгII) = 50,4 см;

Напівобхват грудей III (СгIII) = 48, 0 см;

Напівобхват талії (Ст) = 38,6 см;

Напівобхват стегон (Сс) = 53,5 см;

Ширина грудей I (ШгI) = 17,1 см;

Довжина талії спинки II (ДтсII) = 41,7 см;

Ширина спинки (Шс) = 18,3 см;

Висота плеча коса (Впк) = 42,3 см;

Висота пройми заду (Впрз) = 21,0 см;

Довжина талії переду II (ДтпII) = 43,3 см;

Висота грудей (Вг) = 27,0 см;

Ширина плеча (Шп) = 13,1 см;

Центр грудей (Цг) = 9,5 см;

Довжина виробу (Дв) = 100,0 см;

Довжина рукава (Др) = 56,0 см;

Обхват плеча (Оп) = 30,0 см;

Креслення основи плечового виробу наведено на рис.2.11.

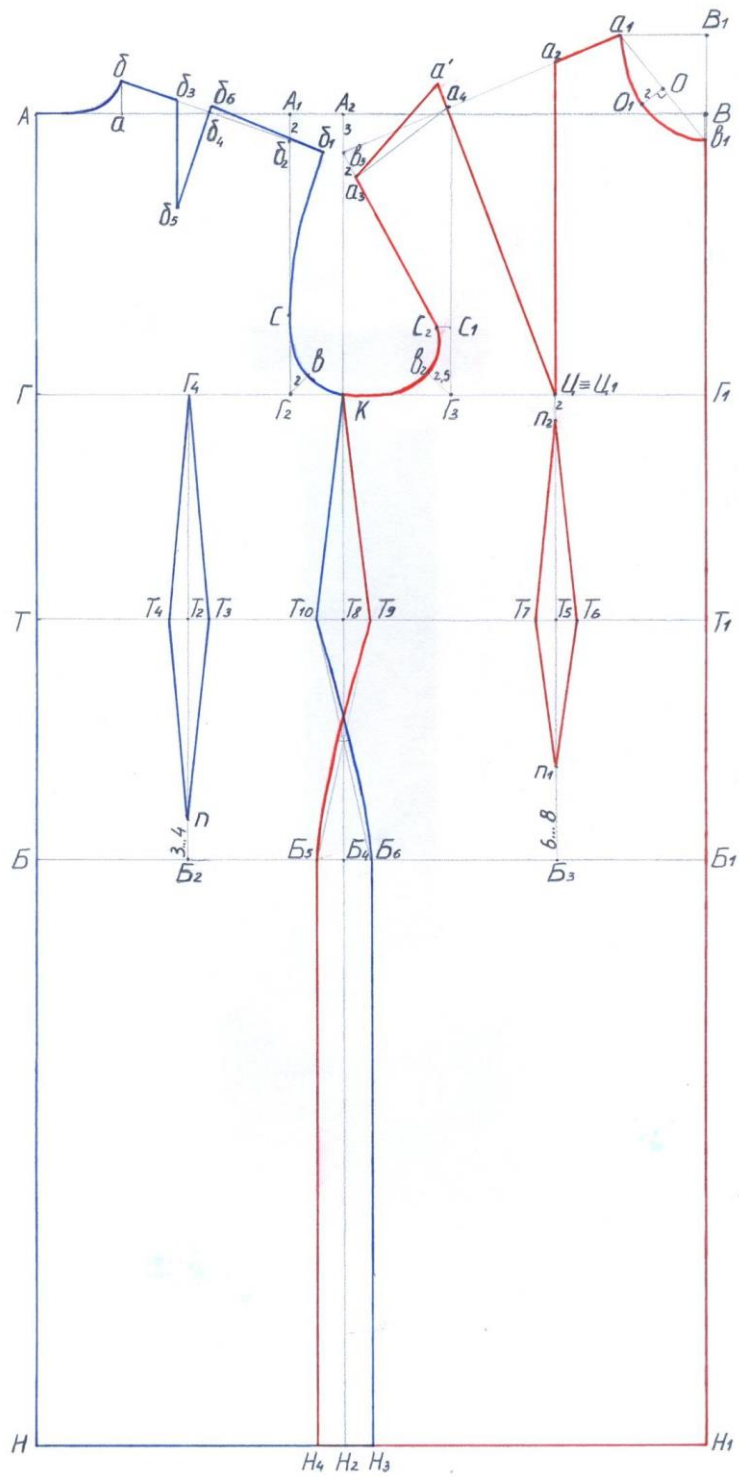

Рис. 2.11. Креслення основи сукні

самостійних елементів. Ми обираємо – орнамент. Орнамент – декоративна композиція, створена з правильного чергування геометричних або стилізованих зображень реальних предметів.

Орнаменти поділяють за змістом елементів, наступним чином.

Геометричний орнамент складається з простих геометричних елементів, поєднаних у кольорі, які чітко чергуються.

Рослинний орнамент складається з елементів рослин – декоративних стилізованих квітів, листя, гілок, пуп'янків тощо.

Зоморфний орнамент характеризується декоративними композиціями, як реалістичними, так і більш традиційними – стилізованими птахами, тваринами, рибою, силуетами людини тощо.

Пейзажний орнамент характеризується реалістичним або стилізованим зображенням мотивів природи, архітектурних пам'яток тощо.

Також можуть бути комбіновані орнаменти, що містять різні елементи.

Рапорт – елемент візерункового орнаменту, який багаторазово повторюється.

Ми для свого виробу обираємо рослинний орнамент, рапорт візерунку якого наведений у додатку Б.

Добір матеріалів. Відповідно до призначення виробу, визначених до нього вимог обраємо необхідні матеріали. Для сукні нам будуть потрібні основні й допоміжні матеріали. Враховуючи, що сукня літня святкова передбачає оздоблення вишивкою, у якості основного матеріалу обираємо тканину, яка виготовляється з волокон натурального походження. Такою тканиною може бути лляна, оскільки вона є натуральним матеріалом, що добре пропускає повітря, має високу гігроскопічність, довговічність та є екологічно чистою. Лляна тканина має полотняне переплетення, яке ідеально підходить для вишивання лічильними швами, забезпечуючи зручність у роботі [47].

Обираємо лляну тканину блакитного кольору, оскільки цей відтінок асоціюється зі спокоєм, гармонією та творчою натхненністю. Блакитний колір символізує чисте небо, свободу та духовність, а також має здатність

створювати відчуття легкості й умиротворення. Крім того, блакитний є універсальним і може гармонійно поєднуватися з різними відтінками вишивки, додаючи виробу вишуканості та ніжності [49].

У якості оздоблення ми вибрали вишивку. Вишивку можна виконати різними матеріалами: бісером, нитками, стрічками, паєтками і так далі. Традиційно виконували вишивку нитками. Ми надаємо перевагу ниткам.

Нитки для вишивання можуть бути різними: шовковими, бавовняними, вовняними та синтетичними. Для свого виробу ми обрали бавовняні нитки типу муліне синього кольору. Такий вибір зумовлений тим, що лляна тканина, використана для сукні, гармонійно поєднується з бавовняними нитками, які забезпечують міцність і зручність у роботі.

Синій колір обрано не випадково, адже він символізує спокій, гармонію та глибину. На блакитному фоні сукні синій візерунок виглядає гармонійно та стримано, підкреслюючи легкість і свіжість виробу. Цей вибір відповідає літньому характеру сукні, додаючи їй відчуття прохолоди та витонченості.

Неабияке значення для загального сприймання виробу та його подальшого використання має правильний вибір кольорової гами. Обґрунтувати і обрати оптимальні кольори допоможуть правила кольорових поєднань. Зрештою, кольори та кольорові комбінації по-різному сприймаються людиною, викликають різні асоціації та почуття: вони можуть створювати відчуття радості, збільшувати або зменшувати працездатність тощо [57].

Поєднанні хроматичних кольорів з'єднують два допоміжні кольори, наприклад, синій із жовтогарячим чи фіолетовий із жовтим. Це найбільш поширені поєднання, які часто застосовуються у текстильних виробках. При потребі контраст пом'якшують, додаючи третій нейтральний колір, наприклад, сірий [7].

У поєднанні кольорів один має переважати, тобто бути визначальним. Головною прикрасою виробу є гармонізація кольорів. Вдалим поєднанням може бути однотонна палітра з відтінків одного кольору, хоча її добір є досить

складним завданням. Аналіз етнографічних досліджень дозволив нам визначити символічне значення обраної кольорової гами [18].

Блакитний с благородство, ніжність і вірність, викликаючи легкий сум через усвідомлення завершеності прекрасного в житті.

Синій уособлює довіру, безконечність і серйозність, асоціюється із чистотою духовної відданості.

Ці кольори не лише прикрасять сукню, але й додадуть їй символічного значення, підкреслюючи глибину української культури [33].

Для визначення потреби в кількості матеріалів необхідно виконати розкладку лекал на тканині. Цю роботу виконуємо в масштабі 1:4. На розкладці потрібно вказати назву деталі, напрямок нитки основи, розташування робочих лекал з урахуванням контрольних міток, властивостей матеріалів, орієнтовного способу обробки тощо (див. рис.2.13).

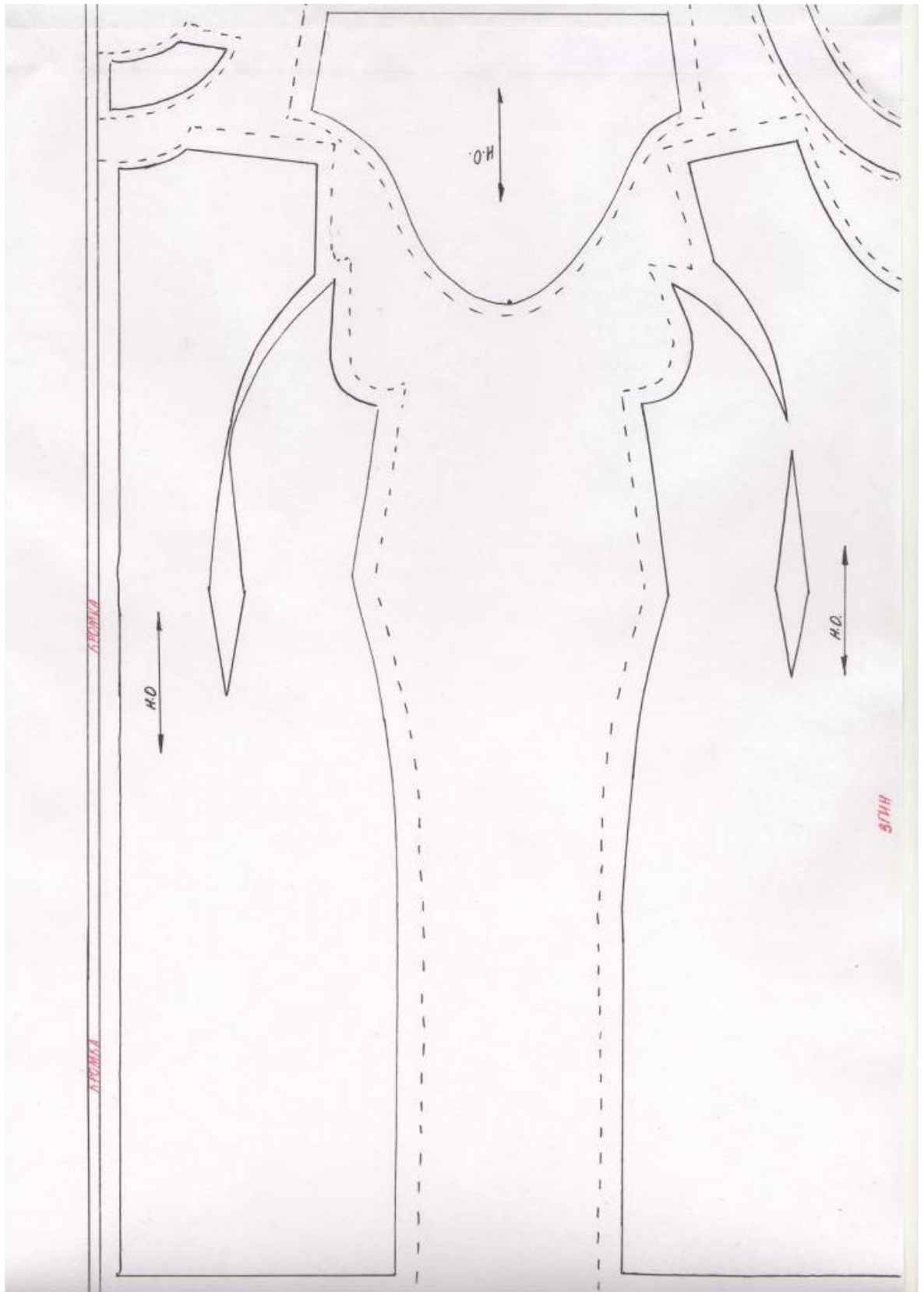

Рис. 2.13. Розкладка лекал сукні
Визначені потреби у матеріалах наведені в табл. 2.4.

Потреба в матеріалах

№ з/п	Назва виробу (деталі)	Назва матеріалу	Кількість Матеріалів	Ціна за одиницю, грн	Вартість, грн
1.	Сукня: пілочка спинка, рукава	Тканина «Домоткане полотно»	1.5 м	460	690
2.	Оздоблення	Нитки муліне голубого та синього кольорів	10 мотків	23	230
3.	Проклеювання обшивки	Флізелін на клейовій основі	0,5 м	10	5
4.	З'єднання деталей	Швейні нитки	3	5	15
<i>Всього</i>					940

Отже, ми зобразили і описали проєктовану модель, визначили необхідні для побудови креслення деталей виміри, побудували основу креслення деталей сукні, змодельювали їх відповідно до обраного дизайну, визначилися з видом та кольоровою гамою матеріалів.

Технологічний етап

Для правильного і якісного пошиття будь-якого виробу необхідно чітко дотримуватись технологічної послідовності.

Послідовність обробки швейного виробу – це певний порядок чергування технологічних операцій із виготовлення деталей, вузлів та збирання всього виробу [47]. Для створення одягу застосовується різна кількість деталей і вузлів, які об'єднуються у виробничому процесі. Розробляючи технологію виготовлення моделі виробу, важливо скласти послідовність обробки, що базується на обґрунтованих рішеннях щодо з'єднання деталей, технологічних особливостей основних вузлів та вибору обладнання (швейного і для волого-теплової обробки).

Як оздоблення сукні обрана вишивка хрестиком. Ця техніка є однією з найдавніших і найпоширеніших в українській культурі. [27] Вона проста у виконанні, але водночас дозволяє створити яскраві, художньо виразні орнаменти, які чудово підходять для сучасного дизайну.

Вишивання проєктованого орнаменту хрестиком є традиційним для українського народного мистецтва та широко застосовується в сучасному декоруванні одягу. Використання цієї техніки дозволяє підкреслити етнічний стиль виробу, забезпечуючи його естетичну привабливість і символічне значення [54]

Основні переваги техніки "хрестик":

1. Простота виконання, яка дозволяє вишивати навіть складні орнаменти.
2. Міцність шва, що забезпечує тривалий термін експлуатації виробу.
3. Висока декоративність, яка підкреслює індивідуальність сукні.

Таким чином, обрана технологія вишивки хрестиком гармонійно поєднує практичність, традиційність і сучасну естетику.

Технологічна послідовність обробки жіночої сукні, оздобленої вишивкою

1. Прокласти копійчальні стібки по конструктивних і фасонних лініях: середнього шва, виточок (див. рис. 2.14).

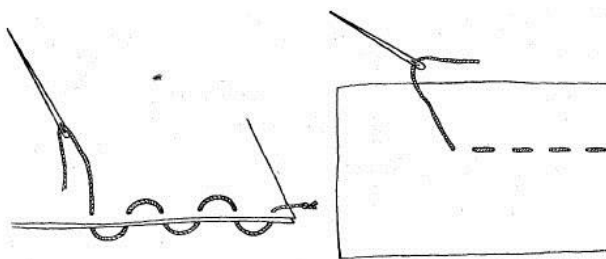

Рис. 2.14

2. Позначити ділянки розташування оздоблення: на горловині, на рукавах.

3. Вишити оздоблення на горловині, на рукавах, розпочинаючи з великих деталей орнаменту. Готові вишиті деталі крою випрати, попрасувати з виворітної сторони на м'якому підстилі.

4. Виточки зметати від вузької частини до широкої, зметувальним швом величиною 1.5 см, і відстанню між ними 0.5 см (див. рис. 2.15).

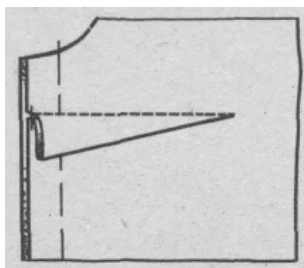

Рис. 2.15

5. Зметати плечові, бокові зрізи, по лінії середнього шва спинки, рукава зметувальним швом величиною 1.5 см і відстанню між ними 0.5 см (див. рис. 2.16).

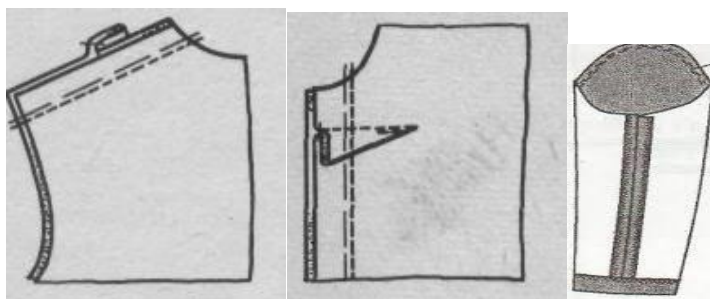

Рис. 2.16

6. Заметати в бік вивороту припуск на підгин низу виробу. (див. рис. 2.17) .

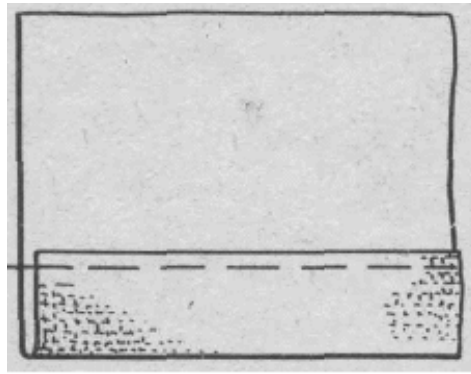

Рис. 2.17

7. Провести перше примірювання.

Звернути увагу на:

- загальне прилягання виробу до фігури;
- його довжину;
- ширину по лінії грудей і стегон;
- глибину пройми і виріз горловини;
- положення ліній фасону.

Перевірити:

- положення плечових і бокових швів;
- посадку виробу на фігурі, наявність дефектів.

8. Зшити рельєфи по спинці та пілочки, плечові бокові зрізи на швейній машині зшивним швом після виправлення виявлених під час першого примірювання дефектів. Густота стібків 3-4 на 1 см. (див. рис. 2.18).

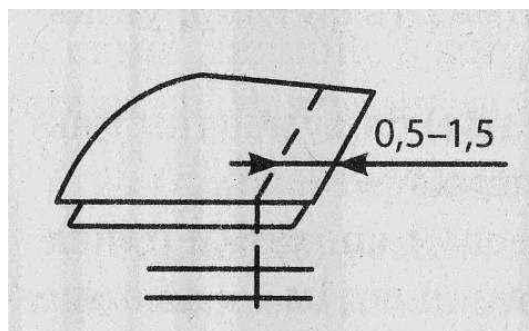

Рис. 2.18

9. Видалити нитки зметування.

10. Запрасувати рельєфи до середини виробу.

11. Зшити плечові, бокові, повздовжні зрізи рукавів та середній зрізи швом величиною 1.5 см. Густота стібків 3-4 на 1 см.

12. Припрасувати та розпрасувати плечові, повздовжні зрізи рукавів та бічні шви. Температура прасування для льону до 220 градусів.

13. Обметати зрізи: плечові, бокові, по лінії середини спинки, по низу виробу, по боковим та повздовжніх зрізах рукавів. Ширина обметувального шва 0,5 см.

14. Видалити тимчасові нитки зметування.

15. Обробити горловину обшивкою. Проклеїти обшивку клейовим флізеліном. Приметати обшивку до горловини, шириною шва 0.5 см. Обшити горловину машинним швом 0,5 см, з попереднім обметуванням зрізів. Ширина обметувального шва 0,5 см (див. рис. 2.19).

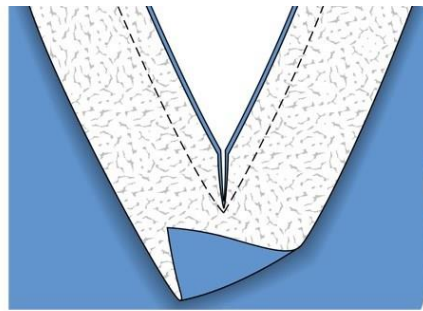

Рис. 2.19

16. Вшити рукава в пройму. Вметати рукав в пройму, урівнюючи контрольні точки, та зробити невелику припосадку на ділянці верхньої частини окату рукава. Вшити рукав, шириною шва 1.0 см. (див. рис. 2.20).

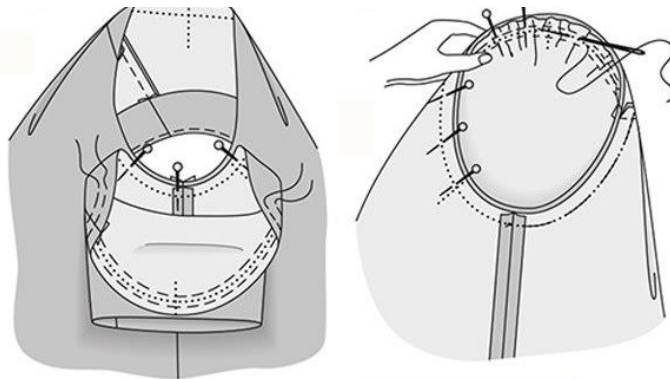

Рис. 2.20

17. Обметати окат рукавів. Ширина обметувального шва 0.5 см.

18. Запрасувати посадку окату рукавів, праска не повинна заходити на 2.0-3.0 см за шов.

19. Обметати низ виробу та рукавів, вкладаючи деталі лицем до верху, ширина обметувального шва 0.5см.

20. Обробити низ рукавів та низ виробу (спідниці) швом у підгин з відкритим обметаним зрізом. Заметати на 3.0см, підшити ручними потайними стібками (див. рис. 2.21).

Рис. 2.21

21. Остаточне оздоблення виробу. Почистити готовий виріб від ниток. Видалити сліди крейдових ліній з лицьової сторони і з вивороту. Остаточну волого-теплову обробку готового виробу виконують електропаровою праскою на прасувальному столі зі спеціальною колодкою і на пароповітряному манекені.

Обґрунтування вибору інструментів, обладнання. Керуючись складеною технологічною послідовністю, визначили перелік необхідного оснащення й подали його у табл.2.5.

Таблиця 2.5

Потреби в оснащенні

№ з/п	Обладнання		Інструменти		Пристосування	
	Назва	Ціна, грн.	Назва	Ціна, грн.	Назва	Цін, Грн.
1.	Швейна машинка	6000	Ножиці	160	П'яльця	200

Продовження таблиці 2.5

2.	Праска	1200	Сантиметрова стрічка	13	Наперсток	23
3.	Оверлок	13700	Голка	10	Шпильки	45

Організація робочого місця. При організації робочих місць необхідно забезпечити виконання комплексу ергономічних вимог до конструкції основного обладнання, робочих меблів, робочої позиції, раціональних прийомів праці та створення оптимальних санітарно-гігієнічних умов. Робоче місце організовується для легких видів роботи, що не вимагають вільного пересування працюючого, а також для роботи середньої тяжкості, враховуючи особливості технологічного процесу.

Конструкцією виробничого обладнання та робочого місця повинно бути забезпечено оптимальне положення працюючого, яке досягається регулюванням:

- висоти робочої поверхні – для швачок висота робочої поверхні становить 80 см .;
- висоти сидіння стільця – 40 см;
- ширини для ніг – 60 см.

Відстань від сидіння до нижнього краю робочої поверхні не менше 15 см. Підставка для ніг повинна бути регульованою по висоті. Ширина повинна бути не менше 30 см, довжина підставки – не менше 4 см. Підставка повинна мати рифлену форму. По передньому краю слід передбачити бортик висотою 1 см.

Для забезпечення безпеки праці на всіх швейних машинах повинні бути встановлені запобіжники від проколу пальців голкою.

На робочому місці швачки необхідний діелектричний килимок, який є додатковим засобом захисту, поряд з основними.

Важливим показником для забезпечення безпеки праці є робочий одяг. Голова швачки повинна покриватися головним убором або косинкою, що не дозволяє волоссю заважати при роботі на швейному обладнанні. В якості

взуття в працівників швейного підприємства на ногах повинні бути тапочки, тобто легка і чиста взуття.

Визначення безпечних умов праці

Вимоги безпеки під час роботи з голками та шпильками

1. Шити з наперстком. Вушко голки повинно впирається в наперсток, а гострий кінець — виступати з пальців приблизно на чверть довжини голки.
2. Не кидати голку. Не встромляти її в тканину чи свій одяг.
3. Зберігати голки і шпильки в певному місці (спеціальній коробочці, подушечці та ін.), не залишати їх на робочому місці (столі), у жодному разі не брати голки і шпильки до рота.
4. Не використовувати голку замість шпильки.
5. Не використовувати для шиття іржаві голки.
6. Викрійку і тканину прикріплювати гострими кінцями шпильок у напрямку від себе.
7. При ручному шитті не брати нитку довше, ніж 80–90 см.

Вимоги безпеки під час роботи з ножицями

1. Тримати ножиці у визначеному місці.
2. Під час роботи уважно стежити за напрямком різця (леза).
3. Під час роботи не тримати ножиці лезом угору.
4. Не працювати тупими ножицями.
5. Не різати ножицями на ходу.
6. Не наближуватися до людини під час різання.
7. Передавати людині закриті ножиці кільцями вгору (вперед).

Безпечні умови праці при роботі на швейній машині

1. При виконанні робіт на спеціальній красобметувальній машині пальці рук необхідно тримати на краю платформи машини.
2. Щоб уникнути травм, роботу на швейній машині потрібно починати плавним натисканням на педаль.
3. Щоб волосся не потрапило до машини та запобігти удару ниткопритягувача, не варто нахилитися дуже низько до машини.

4. Не гальмувати рукою махове колесо машини, щоб уникнути травмування рук.

5. Не доторкатися до голки, не відривати і не знімати детальні й запобіжні пристосування на ходу машини.

6. Спрацьовані та зламані голки не кидати на підлогу, а скласти у визначене місце.

7. Забороняється класти ножиці та інші предмети біля частин машини, що рухаються.

8. При роботі на гудзиковій машині необхідно користуватися захисним екраном.

9. Змащувати, чистити, надівати ремінь на шків машини, втягувати верхню і нижню нитки необхідно тільки при вимкненому електродвигуні, знявши ноги з педалі.

10. Утримувати в чистоті та порядку робоче місце.

Забезпечення безпечних умов праці під час виконання вшивання включає дотримання низки правил і заходів для запобігання травматизму, зниження навантаження на організм і підтримання комфортного робочого середовища. Ось основні рекомендації:

1. Організація робочого місця

- Освітлення. Робоча зона має бути добре освітлена, але без засліплювальних відблисків. Слід використовувати настільні лампи з розсіювачами.

- Стіл і стілець. Висота столу та стільця повинна відповідати росту працівника, щоб уникнути напруження спини та шиї.

- Підтримання порядку. Інструменти (ножиці, голки, нитки) слід зберігати у визначеному місці, щоб уникнути порізів або проколів.

2. Особиста безпека

- Захист рук. Слід використовувати наперсток під час роботи з голкою для захисту пальців.

- Одяг. Необхідно носити зручний, не обмежувальний одяг, уникати прикрас, які можуть зачепитися за нитки або тканину.

- Захист очей. Слід регулярно робити перерви, щоб уникнути напруження очей. Можна використовувати спеціальні окуляри для шиття, якщо це потрібно.

3. Техніка безпеки при використанні інструментів і обладнання

- Швейна машина:
 - Перед початком роботи слід перевірити справність обладнання.
 - Не підставляти пальці під голку.
 - Слід використовувати захисний екран, якщо він передбачений конструкцією машини.

- Голки та ножиці:
 - Необхідно використовувати лише справні та гострі інструменти.
 - Зберігайте їх у спеціальних контейнерах, щоб уникнути випадкових травм.

4. Ергономіка і фізичне здоров'я

- Слід робити перерви кожні 30-60 хвилин для відпочинку очей та розминки.

- Підтримувати правильну поставу: сидіти прямо, ноги тримати на підлозі.

- Виконувати вправи для рук, плечей і спини, щоб уникнути м'язової напруги.

5. Профілактика аварійних ситуацій

- Вогнезахист. Слід уникати використання легкозаймистих матеріалів поруч із джерелами відкритого вогню.

- Перевірка електромережі. Не залишати швейну машину ввімкненою без нагляду.

- Аптечка. На робочому місці повинна бути аптечка першої допомоги на випадок травм.

6. Гігієна праці

- Необхідно регулярно провітрювати приміщення.
- Використовувати захисну маску при роботі з пиловими або дрібними матеріалами (нитками, тканинами).
- Підтримувати чистоту робочого місця та інструментів.

Ці заходи допоможуть створити безпечне, комфортне та продуктивне середовище для вшивання.

Самоконтроль діяльності. У процесі виготовлення та оздоблення сукні необхідно проводити самоконтроль на наступних етапах:

1. Уточнити правильність настилу тканини.
2. Уточнити напрям нитки основи тканини до лекал.
3. Уточнити припуски на шви.
4. Впевнитись, що орнамент розміщений симетрично.
5. Впевнитись, що натяг нитки однаковий по всьому орнаменту.
6. Впевнитись, що товщина робочої нитки має відповідати товщині нитки тканини.
7. Впевнитись, що довжина стібка на всій вишивці однакова.
8. Впевнитись, що весь елемент орнаменту заповнений, всі стібки розташовані в одному напрямі.
9. Перевірити рівність і охайність ліній зметування.
10. Перевірити ширину припусків тканини по плечових та бічних зрізах.
11. Звернути увагу на загальне прилягання виробу до фігури
12. Звернути увагу на довжину сукні.
13. Звернути увагу на ширину по лінії грудей і стегон.
14. Звернути увагу на глибину пройми і виріз горловини.
15. Перевірити положення плечових і бокових швів.
16. Перевірити посадку виробу на фігурі, наявність дефектів.

Визначення якості виробу. У виробах, оздоблених вишивкою, не дозволяється:

- відхилення від зразка-моделі за зовнішнім виглядом;

- помітне припалення тканини;
- прорубка тканини голкою;
- довишивка одного і того ж елемента нитками іншого відтінку чи номеру;
- прорізи тканини і ниток в ажурній вишивці;
- недовишиті частини фрагмента малюнка;
- перекошеність малюнка на виробі або порушення симетрії, передбаченої моделлю чи технічними описами;
- вишивання грубою ниткою на тонкій тканині чи навпаки, з відхиленням від зразка;
- неоднакові малюнки вишивки на кінцях симетричних деталей;
- відсутність прокладки в ажурній вишивці;
- помітне спотворення вивороту у вишивці від неправильних переходів;
- чітко виражені відбитки поротої нитки у вишивці.

Отже, ми визначилися з технологічною послідовністю пошиття сукні, виконання оздоблення швом хрестик, обрали необхідні для роботи інструменти, пристосування та обладнання та схарактери

Заключний етап

Визначення собівартості виробу та розроблення реклами

У процесі виконання проекту знайшли та опрацювали безліч інформації стосовно об'єкта проектування, результатом чого стало виготовлення сукні, оздобленої вишивкою.

Економічне обґрунтування виробу

Собівартість виробу розраховуємо за формулою:

$$C = C_m + C_p + C_e + C_{ам},$$

де C_m – вартість матеріалів;

C_p – вартість роботи;

C_e – вартість електроенергії;

$C_{ам}$ – вартість амортизаційних витрат.

Вартість роботи (C_p)

Робочих днів на місяць – 28

Тривалість робочого дня – 8 год.

Робочих годин на місяць – $8 \times 28 = 224$ год

Мінімальна заробітна плата – 8000 грн

Вартість однієї робочої години дорівнює:

$8000:224=35,71$ грн.

Коефіцієнт для студента 0,4

$35,71 \times 0,4 = 14,28$

Тривалість виготовлення виробу – 70 год.

Вартість виконання роботи – $3,571 \times 70 = 999,60$ грн

Таблиця 2.4 містить дані про розрахунок потреби в матеріалах для створення сукні, оздобленої вишивкою. У ній визначено найменування матеріалів, їхню вартість, обсяг використання та загальну суму витрат.

Для створення сукні з використанням тканини вартістю 460 грн за метр. Загальна потреба становить 1,5 метра, що відповідає вартості 690 грн.

Для вишивки передбачено використання ниток марки DMC 517, вартістю 23 грн за одиницю. Для виконання вишивки потрібно 10 одиниць, що становить 230 грн.

Для зміцнення деталей обшивки використовується флізелін на клейовій основі. Потреба становить 0,5 метра із загальною вартістю 10 грн.

Для з'єднання деталей використовували швейні нитки. Для зшивання нам потрібно було 3 одиниці, що становить 15 грн.

Амортизаційні відрахування (C_a)

Враховуючи, що в навчальному проєкті дозволяється використовувати спрощений метод розрахунку амортизаційних витрат, спочатку було визначено амортизаційну суму для кожного обладнання, інструменту та пристосування, задіяного у процесі виготовлення сукні, оздобленої вишивкою. Для цього для кожного елемента окремо підраховували річні амортизаційні витрати на основі його вартості та терміну служби. Після отримання річних

амортизаційних сум для всіх одиниць обладнання, інструментів та пристосувань, їх підсумували, а загальну суму розділили на 12 для визначення щомісячних амортизаційних витрат (табл.2.7).

$$A = A_{pz} / 12, \text{ де } A_{pz} - \text{загальна річна сума амортизації.}$$

Таблиця 2.7

Амортизаційні витрати

№ з/п	Назва обладнання, інструмента, пристосування	Ціна(В), грн	Термін використання (Т), років	Річна сума амортизації (А _р), грн
1.	Ножиці	160	4	40
2.	Голка	10	1	10
3.	Наперсток	23	5	4,6
4.	П'яльця	200	5	40
5.	Шпилька	45	5	9
6.	Сантиметрова стрічка	13	5	2,6
7.	Швейна машинка	6000	10	600
8.	Праска	1200	10	120
9.	Оверлок	13700	10	1370
Усього:				2196,2

$$A = A_{pz} / 12 = 2196,2 / 12 = 183,01 \text{ грн}$$

Розрахунок собівартості виробу подається в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Розрахунок собівартості виробу

№ з/п	Витрати	Вартість витрат, Грн
1.	Вартість матеріалів	940грн
2.	Вартість роботи	999,60 грн
4.	Амортизаційні витрати	183,01 грн
Разом		2122,61 грн

Ціна виробу складається із його собівартості (C) і прибутку (P).
Величину прибутку умовно визначаємо як 10 % від собівартості виробу:

$$P = 0,1 \times C, \text{ грн.}$$

$$P = 0,1 \times 2122,61 = 212,26 \text{ грн}$$

Можлива вартість виробу (B):

$$B = C + P, \text{ грн.}$$

$$B = 2122,61 + 212,26 = 2334,87 \text{ грн}$$

Екологічне обґрунтування проєкту

З огляду на екологічну безпеку процесу виготовлення проєктованого виробу, можна стверджувати, що цей процес є екологічно обґрунтованим. Виробництво та експлуатація даного виробу не призводять до суттєвих змін у навколишньому середовищі та не порушують баланс життєдіяльності людини, флори та фауни.

Процес виготовлення передбачає використання матеріалів і технологій, які не завдають шкоди екосистемам. Усі етапи, від вибору сировини до фінальної обробки виробу, спроектовані таким чином, щоб зменшити негативний вплив на довкілля. Використання екологічно чистих матеріалів, раціональне споживання ресурсів і дотримання стандартів безпеки під час виробництва гарантують, що наша діяльність не створює загрози для навколишнього середовища та сприяє сталому розвитку. Це дозволяє нам підтримувати баланс між економічними потребами і збереженням природного середовища для майбутніх поколінь.

Розроблення реклами

Майстерня «Чарівна голка» з радістю приймає замовлення на створення унікальних суконь, оздоблених вишивкою хрестиком!

✨ Сукня від «Чарівної голки» — це справжній витвір мистецтва, який стане окрасою вашого гардеробу або неперевершеним подарунком для близьких.

У нас ви можете замовити сукні будь-якого фасону, розміру та з унікальним дизайном.

♥ Що ми пропонуємо?

- **Вишуканість і якість** — кожна сукня створюється з душею.
- **Доступна ціна** — стиль, доступний кожному.
- **Індивідуальний підхід** — ваші побажання для нас на першому місці.

🌸 **Ваша особливість в кожному стіжку!**

✉ **Замовляйте вже зараз і подаруйте собі магію традицій та сучасності!**

🌐 Вебсайт: [вставте посилання]

☎ Телефон: [вставте номер]

Розроблена реклама подана на рис.2.14

Рис.2.14 Розроблена реклама сукня, оздоблена вишивкою

2.3. Проведення емпіричного дослідження та аналіз отриманих даних

У дослідженні взяли участь 28 учнів 9-11 класів Глухівської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 3, які відповідали на запитання анкети щодо їхнього сприйняття та задоволення освітнім процесом у контексті розроблення проєкту «Сукня, оздоблена вишивкою». Результати анкетування свідчать про позитивне ставлення більшості учнів до набуття знань і вмінь у цій сфері.

Згідно з отриманими даними, 67,8% учнів зазначили, що отримали достатньо теоретичних знань про основи створення дизайну сукні та вибір орнаментів для вишивки. Це свідчить про те, що більшість учнів вважають навчальну програму успішною в передаванні ключових знань про створення текстильних виробів.

Крім того, 60,7% учнів підтвердили, що вони оволоділи практичними навичками у виготовленні сукні, зокрема у пошитті виробу та вишиванні орнаменту хрестиком. Це свідчить про впевненість учнів у своїх уміннях застосовувати отримані знання на практиці.

Цікаво, що 50% опитаних вважають, що процес створення сукні сприяв розвитку їхніх творчих здібностей. Це можна пояснити тим, що учні мали можливість створювати унікальні дизайни, обирати кольорову гаму й експериментувати з різними візерунками.

Важливим є також те, що 92,8% учнів висловили задоволення освітнім процесом. Вони відзначили, що робота над проєктом була цікавою та корисною.

Результати анкетування вказують на позитивне сприйняття учнями навчального процесу, пов'язаного з розробленням сукні. Вони демонструють ефективність навчальної програми, рівень задоволення учнів набутими знаннями та практичними навичками, а також розвиток їхньої творчості (рис. 2.3).

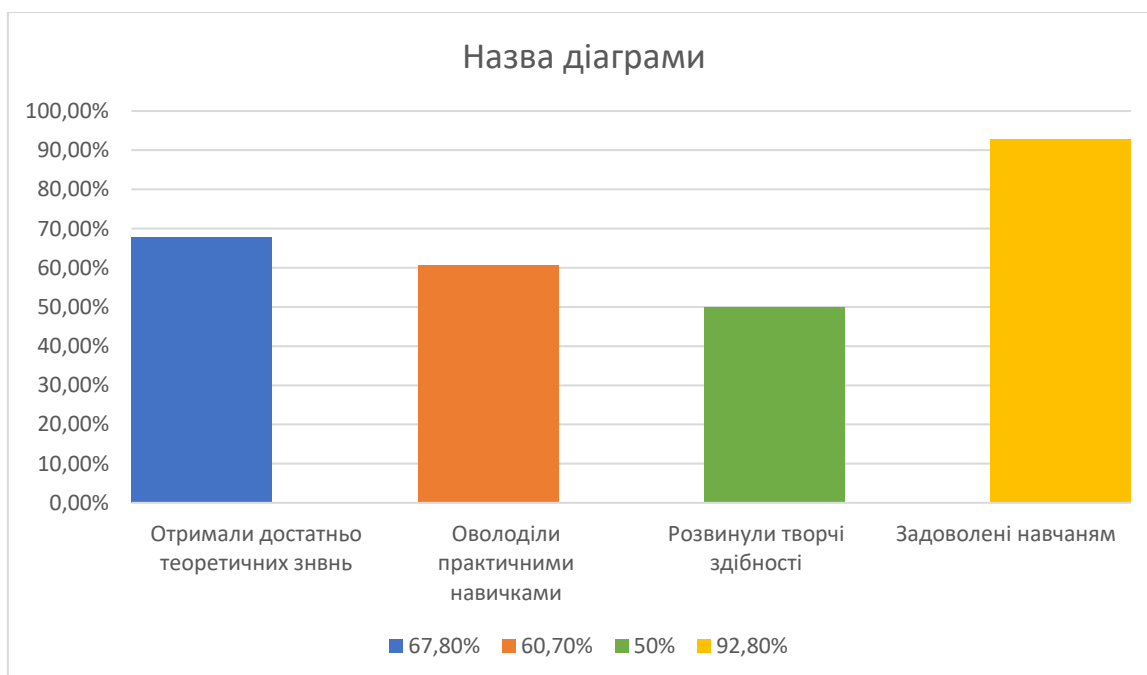

Рис. 2.3. Результати анкетування

Спостереження за діяльністю учнів:

- Отримали достатньо теоретичних знань.
- Оволоділи практичними навичками.
- Розвинули творчі здібності.
- Задоволені навчанням.

Під час спостережень за діяльністю учнів було виявлено, що вони вправно виконують практичні завдання з пошиття та вишивки. Учні демонстрували точність у виконанні швів, зокрема в техніці хрестика, дотримання пропорцій та акуратність у роботі.

Також спостерігався творчий підхід учнів до виконання завдань. Вони розробляли власні дизайни орнаментів, добирали кольорові поєднання відповідно до символіки кольорів та традиційної української культури. Це свідчить про розвинений творчий потенціал учнів і їхню здатність до самовираження через роботу.

Важливо зазначити, що учні проявляли високу зацікавленість у навчанні. Вони активно брали участь у заняттях, ставили питання щодо технік вишивання, особливостей роботи з різними тканинами й нитками, а також способів оздоблення виробу.

Пропозиції для вдосконалення навчання:

- Розширення практичних завдань. Необхідно створювати більше можливостей для учнів, щоб вони самостійно виконували завдання, пов'язані з виготовленням окремих елементів виробу. Це сприятиме розвитку їхньої ініціативності, креативності та самостійності в роботі.

- Інтеграція творчих проєктів. Завдання можуть включати створення нестандартних орнаментів, експерименти з кольорами та матеріалами.

- Індивідуальний підхід. Для розвитку здібностей учнів із різними рівнями підготовки слід пропонувати завдання різної складності.

Ці рекомендації сприятимуть підвищенню ефективності освітнього процесу та забезпеченню більшого залучення учнів до творчої роботи.

ВИСНОВОК

У магістерській роботі на тему «Розвиток творчих здібностей у старшокласників у процесі розроблення проєкту «Сукня, оздоблена вишивкою»» досліджено теоретичні й практичні аспекти навчання, спрямованого на розвиток креативності, майстерності та художнього смаку учнів.

У процесі виконання були вирішені основні завдання, які дозволили отримати як теоретичні, так і практичні результати, що мають значення для вдосконалення освітнього процесу.

1. У роботі розкрито поняття дане теоретичне обґрунтування розвитку творчих здібностей старшокласників. Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив виявити ключові методи та підходи, які сприяють творчому розвитку учнів. Серед них: проблемне навчання, проєктна діяльність, інтеграція знань із різних галузей та стимулювання учнів до самостійного пошуку рішень. Важливим результатом цього аналізу стало розуміння того, що творчі здібності формуються у процесі виконання завдань, які вимагають оригінальності, креативності та самостійності у виборі підходів до вирішення проблем.

2. Дослідження теоретичних основ вишивання дозволило систематизувати знання про види, техніку та історико-культурні особливості цього ремесла. Було визначено, що вишивка є одним із найдавніших видів декоративно-прикладного мистецтва, яке відображає національні традиції, символіку та естетичні цінності українського народу.

Особлива увага приділялася техніці хрестика, яка була обрана для оздоблення сукні. Було встановлено, що цей метод є не лише популярним завдяки своїй універсальності та естетичній привабливості, але й зручним для застосування в шкільній проєктній діяльності. Вишивка хрестиком дозволяє передавати складні орнаменти та символи, водночас сприяючи розвитку уважності, позитивності та творчого мислення учнів.

Вивчення традиційної української вишивки дало можливість інтегрувати етнокультурний компонент у навчальний процес, сприяючи формуванню національної ідентичності та любові до рідної культури.

3. У процесі розв'язання третього завдання нами було сплановано проєктно-технологічну діяльність старшокласників щодо розроблення творчого проєкту «Сукня, оздоблена вишивкою». З цією метою було складено матрицю, на основі якої розроблено календарно-тематичний план до обов'язково-вибіркового навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва», що передбачав проєктування зазначеного виробу.

4. На розв'язання четвертого завдання розроблено творчий проєкт «Сукня, оздоблена вишивкою», складниками якого стали такі етапи 1) організаційно-підготовчий – ознайомлення учнів із завданнями, вибір матеріалів, підбір техніки вишивки та створення ескізів; 2) конструкторський – були визначені основні параметри майбутнього виробу та його конструктивні особливості; 3) технологічний – було спрямовано на розроблення послідовності виготовлення сукні, оздобленої вишивкою, та реалізацію проєкту відповідно до розробленого плану; 4) заключний – демонстрація готової сукні, аналіз виконаної роботи, рефлексія учнів щодо отриманих знань і навичок.

Для якісного виконання завдання було складено технологічну карту, яка містила покроковий опис виготовлення виробу: від вибору матеріалів і створення викрійок до виконання вишивки хрестиком та остаточного складання виробу.

Важливим завданням проєкту стало проведення розрахунку вартості виготовлення виробу з урахуванням усіх витрат: матеріалів, інструментів, часу на виконання роботи тощо. Це дало можливість ознайомитися з основами економічного планування в контексті проєктної діяльності.

Також було розроблено рекламу для представлення готової сукні, щоб підкреслити її унікальність і привабливість, що є успіхом для створення попиту. Процес створення реклами не тільки сприяв розвитку креативності,

але й продемонстрував значення якісної презентації виробу для успішного просування на ринку.

Робота підтвердила, що проєктна діяльність у сфері технологій сприяє не лише формуванню практичних навичок, але й розвитку творчих здібностей, інтересу до народного мистецтва, мотивації до самореалізації. Проєкт «Сукня, оздоблена вишивкою» став ефективним засобом інтеграції технологічної, художньої та етнокультурної складових у освітній процес, що забезпечило всебічний розвиток старшокласників.

Результати роботи можуть бути використані для оновлення навчальних програм із трудового навчання, розвитку методики проєктної діяльності та популяризації національних традицій у сучасному дизайні.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Основи вишивки» — Л. О. Завадське, Київ, 2012.
2. «Основи художнього конструювання одягу» — Н. О. Мислицька, Львів, 2015.
3. «Технологія виготовлення одягу: теорія і практика» — В. М. Савчук, Харків, 2016.
4. «Технологія пошиття одягу» / укл. О. В. Пащенко, Л. І. Шевчук. Видавництво: Київ, 2010.
5. 26. Методика трудового навчання : проектно-технологічний підхід : навчальний посібник / за заг. ред. О. М. Коберника, В. К. Сидоренка. Умань : СПД Жовтий, 2008. 216 с.
6. Аббасова А. Е. Розвиток творчих здібностей старшокласників у процесі розроблення проекту. *Наука та освіта в умовах війни: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка: матеріали звітної науково-практичної конференції викладачів, докторантів, аспірантів та молодих учених, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти (м. Глухів, 23-24.05.2024 р.).* Глухів, 2024. С. 516 – 517.
7. Антонович, О. М. Символіка кольорів у народному мистецтві України. Київ: Либідь, 2003. 240 с.
8. Байбі Р. В. Обґрунтування STEM-освіти: Виклики та можливості. Арлінгтон, Вірджинія: NSTA Press, 2013.
9. Бех, І. д. Особистично орієнтоване виховання : науково-метод. посіб. / І. д. Бех. – Київ : КМПУ ім. Б. Грінченка, 2005. 312 с.
10. Бурчак С.О. Розвиток творчості майбутніх учителів математики в зарубіжних країнах. *Педагогіка та психологія : збірник наукових праць / за заг. ред. академіка І.Ф. Прокопенка, проф. С.Т. Золотухіної.* Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. Вип. 61. С. 19–30.
11. Воїтелева Г. О. Перспективне планування в старшій школі *Науково-методичний журнал «Трудове навчання в школі» березень 2019 № 5-6., 25 с.*

12. Войний О. Педагогічна творчість як фактор розвитку творчих здібностей. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2008. № 2. С. 37-41.
13. Гаврилюк Г. М., Могилевська О. Б., Муравська Т. І. Усі уроки трудового навчання (дівчата). 7 клас. Інваріантний модуль. Харків.: Вид. група «Основа», 2011. 144 с.
14. Гевко О. І. Вплив декоративно-ужиткового мистецтва на формування національно-патріотичних рис студентської молоді. *Наука і сучасність. Збірник наук., праць НПУ ім. М.П. Драгоманова*. Київ: Логос, 2001, Т. XXVI. С. 14 – 19.
15. Гілфорд, Дж. П. Природа людського інтелекту. Нью-Йорк: McGraw-Hill. 1967.
16. Гладка, Н. В. Проектне навчання як засіб розвитку творчих здібностей учнів. *Проблеми сучасної освіти*, №2, 2008. С. 75-82.
17. Гнатюк, Т. В. Творчі завдання в освітньому процесі: роль і значення. *Науковий вісник ГНПУ*, №7, 2005. С. 45-51.
18. Гончарук, Л. В. Декоративно-прикладне мистецтво в культурі України. Львів: Світ, 2010. 320 с.
19. Гордієнко Н. В. Золота енциклопедія рукоділля. Донецьк, 2009. 352 с.
20. Грашицька Р. П. Вишивка бісером. Харків, 2004. 96 с.
21. Грушко О.В. Розвиток творчих здібностей молодших школярів у процесі мовленнєвої діяльності: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Інст педагогіки АПН України. Київ, 2005. 20 с.
22. Гур'янова О.Г. Дотримання принципу наступності проектно-технологічної діяльності учнів базової та старшої школи. *Збірник матеріалів щорічної звітної науково-практичної конференції здобувачів фахової перед вищої, вищої освіти та молодих учених «Освіта і наука XXI століття: молодіжний вимір»*, 14 квітня 2022 р., м. Глухів, 2022. 436 с. С. 336-337.
23. Державний стандарт освітньої галузі “Технологія”. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2003. №1. С. 3-6.

24. Єрмолаєва-Томіна Л. Б. Психологія художньої творчості : навчальний посібник для вузів. Київ : Академічний Проект, 2003. 304 с.
25. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
26. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
27. Іванова Г. В. Основи декоративно-прикладного мистецтва. Київ: Освіта, 2018.
28. Іванова, Г. Розвиток творчих здібностей учнів у процесі навчання. Київ: Освіта, 2015.
29. Ігнатенко Г. В., Білевич С. В., Воїтелева Г. О., Хоруженко Т. А. Трудове навчання у 5 – 9 класах – обов’язковий блок: основи матеріалознавства, технологія виготовлення виробів. Блок 2 / за заг. ред. Г. В. Ігнатенко. Харків.: Вид. група « Основа», 2014, 176 с.
30. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні : навч.-метод. посібник / В. Г. Гетта, Р. С. Гуревич, О. М. Коберник та ін.; за заг ред. О. М. Коберника, Г. В. Терещука. Умань: СПД «Жовтий», 2008. 212 с.
31. Коберник О. М. Проектування на уроках трудового навчання. Трудова підготовка в закладах освіти. 2001. № 4. С. 23–26.
32. Коберник О. М., Ящук С. М. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання. Умань, 2001. 80 с.
33. Ковальчук, І. П. Етнографія України: традиції і сучасність. Вінниця: Нова книга, 2008. 280 с.
34. Козакевич О. Р. Вишивання бісером як вид українського декоративно-ужиткового мистецтва. *Мистецтвознавство* № 03. 2006. С. 108-125.
35. Козленко В. Творчі здібності учнів: педагогічні аспекти їх розвитку. К.: Педагогічна думка, 2015. 254 с.

36. Козленко, Н. П. Використання методів асоціацій для розвитку творчих здібностей у старшокласників. *Освітній простір України*, №4, 2015. С. 56-61.
37. Курило, Т. А. Інноваційні підходи до формування творчого мислення учнів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://46.201.250.252:8080/handle/123456789/2704>.
38. Курок В. П., Аббасов А. Е. Художня вишивка як різновид українського декоративно-ужиткового мистецтва. *Актуальні проблеми організації освітнього процесу в умовах сьогодення: матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції (м. Чернігів, 11 квітня 2024 р.)*. Чернігів, 2024. С. 136-138.
39. Курок В. П., Воїтелева Г. О. Технологічна практика: навч.-метод. посіб. Глухів, 2017. 127 с.
40. Курок В. П., Воїтелева Г. О. Наукові дослідження в підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій: навчальний посібник для студентів спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології). / за редакцією В. П. Курок. Глухів:, 2018. 262 с.
41. Леонтьєв О. М. Творчі здібності учнів: формування та розвиток. Харків: Педагогічна преса, 2010. С. 312.
42. Леонтьєв, А. Н. Міждисциплінарні підходи до розвитку творчих здібностей у старшокласників. *Інноваційна педагогіка*, №3, 2010. С. 95-101.
43. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід : навчально-методичний посібник ; за заг. ред. О.М.Коберника. Умань : СПД Жовтий, 2008. 256 с.
44. Міністерство освіти і науки України. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Book-ENG.pdf>
45. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». 2017. 206 с.

46. Осборн, А. Застосована уява: Принципи і процедури творчого вирішення проблем. Нью-Йорк: Charles Scribner's Sons. 1953.
47. Петренко Л. М. Технології виготовлення одягу: навч. посібник. Харків: Ранок, 2020.
48. Петренко, Г. О. Основи гармонії кольору у дизайні. Харків: Ранок, 2015. 196 с.
49. Петренко, Т. А. Символіка кольорів в українській культурі. Київ: Либідь, 2009. 154 с.
50. Піаже, Ж. Психологія дитини. Нью-Йорк: Basic Books. 1972.
51. Постова, С. О. Творчий розвиток учнів у контексті сучасної освіти / С. О. Постова // Педагогічний альманах. 2018. С. 92–97.
52. Сергієнко, В. А. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку творчих здібностей учнів. *Освіта і суспільство*, №5, 2010. С. 105-112.
53. Сидоренко В. К. Інтеграція трудового навчання і креслення (дидактичний аспект) / за ред. Д. О. Тхоржевського. Київ : УДПУ, 1995. 142 с.
54. Сидоренко О. П. Традиційна вишивка як мистецтво. Львів: Підручники і посібники, 2017.
55. Теорія та методика навчання технологій: навч. посібник / І. П. Андрощук, І. В. Андрощук, В. В. Бербец та ін. / за заг. ред. О. Коберника. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 474 с.
56. Торренс, Е. П. Природа творчості, проявлена в її тестуванні. У Р. Дж. Стернберг (Ред.), *Природа творчості*. Кембридж: Cambridge University Press. 1988.
57. Уткін, М. О. Льон як основний матеріал для традиційного українського одягу. Науковий журнал «Культура і текстиль», №3, 2011. С. 45–58.
58. Хоруженко Т.А. Організація проєктно-технологічної діяльності майбутніх учителів трудового навчання та технологій на заняттях з фахових дисциплін *Сучасні технології підготовки майбутніх учителів трудового*

навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць / О.В. Марущак (голова) та [ін.]. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі Поділля», 2021. Вип. 3. С. 3-6.

ДОДАТОК А
Матриця «Технології 10-11 кл.»

Кількість проектів	Об'єкти проектно-технологічної діяльності учнів	Основна технологія	Додаткова технологія	Кіл. год.	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
Обов'язково-вибірковий навчальний модуль 1.« Комп'ютерне проектування»					
Проект 1	Контрулювання автоматичного проектування (САПР) (Компас 3D LT, AutoCad, bCad, PatternsCAD, OptiTex та ін.)	Технологія застосування системи автоматичного проектування (САПР) (Компас 3D LT, AutoCad, bCad, PatternsCAD, OptiTex та ін.)	Технологія конструювання та моделювання святкового одягу	35	<p>Знаннєвий компонент Розуміє етапи проектування. Знає особливості системи САПР, Компас 3D LT, AutoCad, bCad, PatternsCAD, OptiTex. Має уявлення про масштаб. Називає основні поняття, що застосовуються в процесі комп'ютерного проектування</p> <p>Діяльнісний компонент Знає основи креслення. Добирає систему автоматичного проектування. Читає та виконує креслення.</p>

					<p>Аналізує будову деталей. Дотримується правил гігієни під час роботи з комп'ютерами</p> <p>Ціннісний компонент Обґрунтовує доцільність використання САПР у проектуванні. Обґрунтовує вибір САПР для виконання проекту. Усвідомлює переваги застосування автоматизованих систем проектування над традиційним способом проектування.</p>
Обов'язково-вибірковій навчальний модуль. «Дизайн сучасного одягу»					
Проект 1	Сукня	Технологія виготовлення виробів з текстильних матеріалів машинним способом	Технологія виготовлення виробів з текстильних матеріалів ручним способом	35	<p>Знаннєвий компонент Розпізнає та називає сучасні текстильні матеріали та їх властивості. Знає особливості моделювання та розкрою швейного виробу, що проектується.</p>

				<p>Знає технологію виготовлення швейного виробу, термінологію ручних, машинних робіт та волого-теплової обробки. Розуміє чинники, які впливають на якість виконаної роботи за технологією. Називає структурні елементи власного проекту.</p> <p>Діяльнісний компонент</p> <p>Виконує ескіз майбутнього виробу, комбінує та здійснює пошук його форми відповідно до визначених завдань проекту. Добирає текстильні матеріали для виготовлення виробу. Вміє знімати мірки для виготовлення швейного виробу. Розраховує вартість виробу. Визначає послідовність виготовлення виробу.</p> <p>Ціннісний компонент</p>
--	--	--	--	--

					Обґрунтовує обраний спосіб обробки, що забезпечує якісне виконання проекту. Усвідомлює роль дизайну у створенні власного стилю. Визначає можливості реалізації виготовленого проекту.
Обов'язково-вибірковій навчальний модуль 3.« Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»					
Проект 1	Сукня, оздоблена вишивкою.	Технологія виготовлення виробів, оздоблених вишивкою.	Технологія виготовлення виробів з текстильних матеріалів ручним способом.	35	Знаннєвий компонент Знає та виконує техніки вишивання. Знає традиції використання кольорової гами під час оздоблення виробу. Створює композицію візерунку вишивання. Діяльнісний компонент Добирає матеріали, інструменти та пристосування необхідні для оздоблення виробу. Визначає необхідну

				<p>кількість матеріалів. Оздоблює виріб з дотриманням народних традицій (форма, кольорове рішення, символи).</p> <p>Ціннісний компонент</p> <p>Шанує традиції свого народу. Обґрунтовує обрану технологію вишивання. Дотримується прийомів роботи з інструментами, пристосуваннями та обладнанням</p>
--	--	--	--	--

ДОДАТОК Б
Рапорт рослинного орнаменту

DMC 310
DMC 742